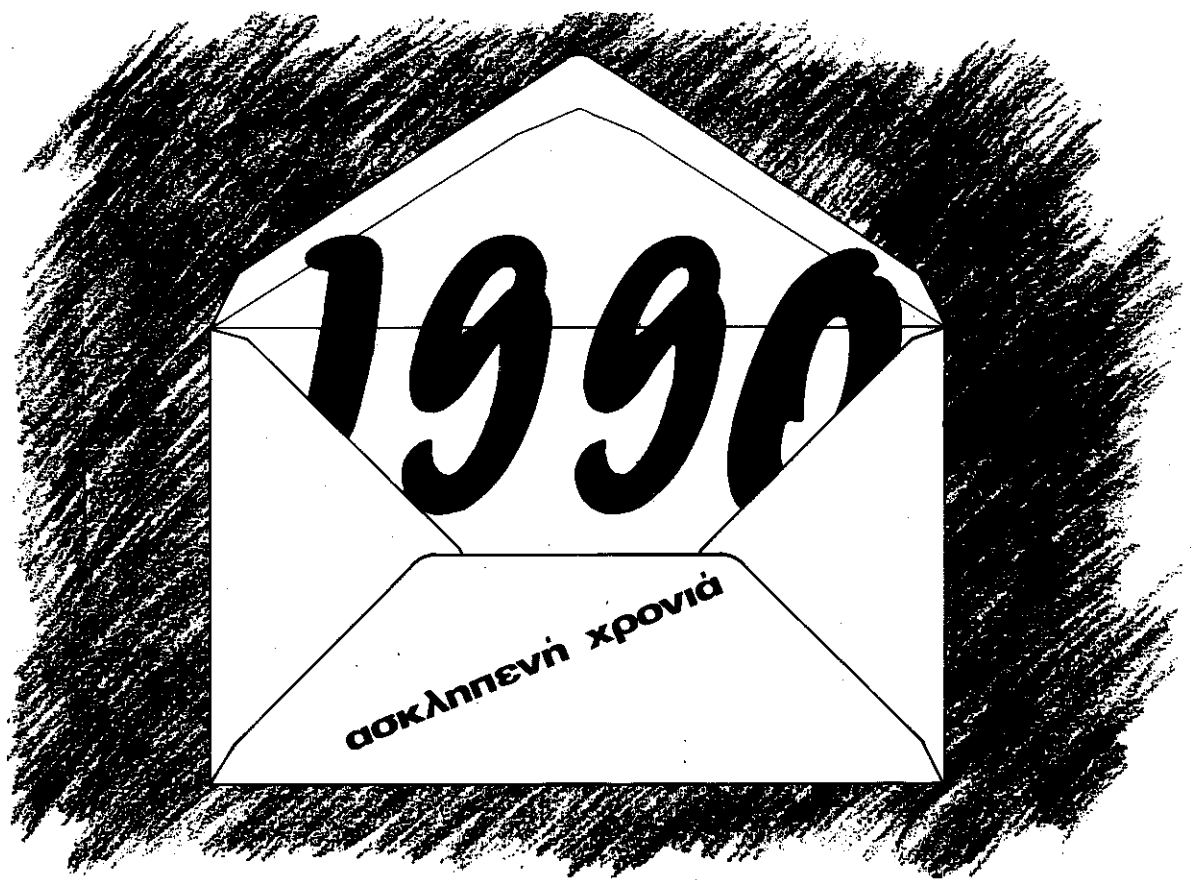

Αφιέρωμα

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ
ΚΑΙ ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΑΣΚΛΗΠΕΙΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΑΣΚΛΗΠΕΙΟΥ
ΓΕΝΝΑΔΙ 85109
ΕΛΛΑΔΑ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ
Περιοδική έκδοση του Μορφωτικού και
Μορφωτικού και Εξωραϊστικού Συλλόγου
Ασκληπείου - Ρόδου.
Φωτογραφία: Σταμάτης Σοφός
Φωτοστοιχειοθεσία - Εκτύπωση:
Ροδιακές Γραφικές Τέχνες - Τηλ. 62738, 61783
Επιμέλεια - Μοντάζ: Παπαστεργίου Σωτήρης
Φωτοστοιχειοθεσία: Γεωργία Κλείδωνα - Λόγγρου

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
1) ΓΕΩΡΓΑΣ ΤΣΑΜΠΙΚΟΣ
2) ΛΑΟΥΔΙΚΟΣ ΚΩΣΤΑΣ
3) ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΟΥΛΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	
ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΗΝ ΑΣΚΛΗΠΕΝΗ	
ΧΡΟΝΙΑ 1990	σελ. 3
ΚΑΛΩΣΟΡΙΣΜΑ	σελ. 4
ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΑΠΟ ΕΝΑ	
ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟ	σελ. 5
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ	σελ. 6
ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ	σελ. 6
ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΘΕΣΗ	
ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ	σελ. 7
ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ - ΘΕΣΕΙΣ	σελ. 10
ΔΙΠΤΥΧΟ. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ - ΠΑΙΔΙ	σελ. 11
ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΣΠΟΡ	σελ. 13
ΤΟ ΓΙΟΦΥΡΙ ΤΟΥ ΑΣΚΛΗΠΕΝΟΥ	
ΠΟΤΑΜΟΥ	σελ. 14
ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	σελ. 14
ΘΑ ΓΙΝΕΙ ΦΟΝΙΚΟ ΣΤΟ ΑΣΚΛΗΠΕΙΟ;	σελ. 15
ΑΓΑΠΗΜΕΝΕ ΜΑΣ ΠΑΤΕΡΑ	σελ. 17
ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΗΣ	
ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΕΝ ΟΨΕΙ ΤΟΥ 1992	σελ. 20
«ΑΣΥΛΟ Ο ΣΤΡΑΤΟΣ»	σελ. 22
Δ. ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΣ	σελ. 26
ΛΑΪΚΗ ΠΟΙΗΣΗ	σελ. 28
ΡΗΛΑΞ	σελ. 30

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΗΝ ΑΣΚΛΗΠΕΝΗ ΧΡΟΝΙΑ 1990

21.7.90 ΕΠΙΣΗΜΗ «ΥΠΟΔΟΧΗ» ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

-ΚΑΛΩΣΟΡΙΣΜΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΟΥ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Αγαπητοί συγχωριανοί

Σήμερα πα είμαστε στην ευχάριστη θέση να υποδεχθούμε τους ξενιτεμένους μας συγχωριανούς, αφού ολοκληρώσαμε με μεγάλη προσπάθεια, όπως ξέρετε, αυτό το χώρο που θα αποτελεί το Πολιτιστικό μας Κέντρο ή τον «Πνευματικό Ναό» μας.

Ξεκινήσαμε πριν 4 χρόνια να πραγματοποιήσουμε αυτή τη μαζική συνάντηση στο χωριό των ξενιτεμένων μας και που την ονομάσαμε «ΑΣΚΛΗΠΕΝΗ ΧΡΟΝΙΑ 1990». Ο σκοπός της συνάντησης αυτής είναι προφανής:

Να καταφέρουμε να γεμίσουμε το χωριό μας για ένα καλοκαίρι, να συναντηθούν άνθρωποι που έχουν να βρεθούν πολλά χρόνια, να ξανακάνουμε τα γλέντια της εποχής εκείνης, να ξαναζήσουμε τα έθιμά μας, φίλοι παλιοί να αγκαλιαστούν, μάτια να δακρύσουν, καρδιές να χτυπήσουν...

Από πλευράς Μορφωτικού Συλλόγου να είστε βέβαιοι ότι μπορούμε να σας προσφέρουμε σ' αυτή σας την επίσκεψη στο χωριό, κάτι διαφορετικό, κάτι το πραγματικά ποιοτικό και συνάμα πολιτιστικό. Το πρόγραμμα του καλοκαιριού περιλαμβάνει αναβίωση εθίμων, επιμορφωτικές διαλέξεις, θέατρο, εκθέσεις, εκδρομές και ακόμη μια μεγάλη και πρωτόγνωρη για τα δεδομένα του χωριού μας εκδήλωση. Ένα φεστιβάλ που θα περιλαμβάνει και συναυλία στην παραλία μας στο Κιοτάρι, με ένα δικό μας καλλιτέχνη, το Βασίλη Καζούλη.

Επωμισθήκαμε μεγάλη ευθύνη έναντι των ξενιτεμένων, αλλά και όλων των συγχωριανών μας, που ήθελε και θέλει πολλή και σοβαρή δουλειά. Γι' αυτό καλούμε τον καθένα σας απ' τη μεριά του και ιδιαίτερα τους νέους ανθρώπους, νάναι κοντά μας με τις ιδέες και τη δουλειά τους, για να δείξουμε ότι όχι μόνο ονειρευόμαστε, αλλά και ότι μπορούμε να τα κάνουμε όλα και πως δεν έχουμε να ζηλέψουμε τίποτα από εκδηλώσεις μεγάλων δήμων και κοινοτήτων.

Σαν Διοικητικό Συμβούλιο θέλουμε να πιστεύουμε ότι έχουμε αλλά και πρέπει να έχουμε σε μεγαλύτερο ακόμη βαθμό την ουσιαστική οικονομική βοήθεια των φορέων του χωριού μας.

Όλοι μας γνωρίζουμε πως σ' αυτό το χωριό υπάρχουν πολύ μεγάλες δυνατότητες, αλλά για να επιτευχθούν ορισμένα πράγματα, χρειάζεται πάνω απ' όλα συναίνεση, συνεργασία και καλόπιστος διάλογος.

Αν μη τι άλλο, εκτός από άθλος, μπορεί να χαρακτηριστεί η δημιουργία αυτού του Πολιτιστικού Κέντρου και η έκδοση ενός περιοδικού στο χωριό μας.

Σ' αυτό το σημείο, σκόπιμο είναι να αναφερθούμε με λίγα λόγια στους στόχους και την πορεία του Συλλόγου μας.

Οι προσπάθειες όλων των προηγούμενων Δ.Σ. ήταν να φπαχτεί το παλιό σχολείο. Όλοι ξέρουμε πως με δικά μας χρήματα σιγά - σιγά, όλο και κάτι φπαχνόταν και ότι απόλυτος στόχος ήταν να δημιουργηθεί ένας ανθρώπινος και πολιτισμένος χώρος.

Ξεκινήσαμε λοιπόν βάσει συγκεκριμένης μελέτης να

δημιουργήσουμε ένα χώρο που θα καλύπτει τις ανάγκες κάθε κοινωνικής και πολιτιστικής εκδήλωσης.

Όλοι σας γνωρίζετε με ποιούς τρόπους και πόση προσωπική δουλειά και από τα μέλη του Δ.Σ. και από λίγα «συνειδητά» μέλη του Συλλόγου έγιναν όλα αυτά.

Είκοτς όμως από το ότι αυτή η αίθουσα ολοκληρώθηκε, υπάρχει και πρόβλεψη να γίνει στο εξωτερικό κτίριο βιβλιοθήκη και γραφεία του Συλλόγου. Με την αγορά των επίπλων της αίθουσας αυτής, έχουν αγορασθεί και φυλάσσονται τα καθίσματα και τα τραπέζια για τη βιβλιοθήκη και τα γραφεία μας.

Πιστεύουμε δε σε λίγο καιρό ότι οι εργασίες θα επεξευθούν και έτσι παράλληλα και με τις τουαλέτες που κατασκευάζουμε και με μια μικρή δαπάνη διαμόρφωσης του περιβάλλοντα χώρου να πούμε ότι ολοκληρώσαμε το Πολιτιστικό μας Κέντρο.

Η αξία βέβαια του χώρου αυτού δεν είναι μόνο το ότι «φιλοξενούμε» φέτος τους ξενιτεμένους μας, αλλά για το ότι θα μπορούμε να προσφέρουμε και να διδάξουμε μέσα από αυτό τον πολιτισμό.

Σεις ειδικά οι ξενιτεμένοι, αλλά και όλοι εμείς, γνωρίζουμε την αξία και τις συγκινήσεις που προσφέρει το «ΑΦΙΕΡΩΜΑ». Αυτό λοιπόν το περιοδικό που τώρα πα βρισκόμαστε στο 10ο τεύχος του, αποτέλεσε και μπορεί να αποτελεί το βηματοδότη του κάθε Ασκληπενού. Συνεχίζοντας την έκδοσή του, ελπίζουμε να το κρατήσουμε και με τη δική σας συνεργασία σαν ένα φάρο στο χωριό μας.

Το ενδιαφέρον μας για το περιβάλλον είναι δεδομένο και γι' αυτό σας προτείνουμε να διατηρείται καθαρή την παραλία μας με την απόρριψη των σκουπιδιών μέσα στους κάδους που τοποθετήσαμε και ακόμη να φροντίσετε όλοι σας τα δεντράκια που φυτέψαμε να ζήσουν και να μεγαλώσουν. Τέλος, σας απευθύνω μια τελευταία παράκληση - σύσταση: Σεβαστείτε αυτό το χώρο, διατηρείτε τον καθαρό και ας τον βάλουμε βαθειά μέσα στην καρδιά μας φυλάγοντάς τον σαν κόσμημα του χωριού μας.

Σας ευχαριστούμε
Το Διοικητικό Συμβούλιο

Καλοσώρισμα από τον Πρόεδρο Κοινότητας για την Ασκληπενή χρονιά 1990

Προσφώνηση προς Επισήμους

Αγαπητοί φίλοι και συγχωριανοί

Είναι για μένα πράγματι πολύ δύσκολο να εκφράσω τα αισθήματά μου και αυτό που σήμερα καλούμε να κάνω εδώ μπροστά σας.

Ενα καλωσόρισμα, μια λέξη που λέει πολλά αλλά πολύ μικρή για μένα που σαν ένας από τους λίγους που έμεναν εδώ, περίμεναν με αγωνία τόσα χρόνια.

Νιώθω κατ' αρχήν πολύ τυχερός που σήμερα γίνεται αυτό το αντάμωμα και ταυτόχρονα πολύ μικρός για να εκφράσω το μεγαλείο της αγάπης και της χαράς που όλοι μας λίγο έως πολύ αισθανόμαστε.

Σας περιμέναμε πολλά χρόνια. Είναι πολύς ο καιρός που πέρασε χωρίς ν' ανταμωθούμε σαν Σκληπεννοί, να μιλήσουμε για τις χαρές, τις δυσκολίες, τα προβλήματά μας.

Πολλοί από εσάς λείπεται πολλά χρόνια σε ξένες πατρίδες, είναι πολύς ο καιρός που φύγατε για να συναντήσετε μια καλύτερη τύχη. Εργαστήκατε πολύ σκληρά σε ξένες χώρες και ίσως πολλοί από εσάς έκλαψαν αναζητώντας την πατρίδα.

Ποιός από εμάς, τουλάχιστον τους μεγαλύτερους, μπορεί να ξεχάσει τους «μισειμούς», το τραγούδι και το γλέντι που γινόταν.

Ποιός μπορεί να ξεχάσει τα βουρκωμένα μάπα της μάνας - του πατέρα που αποχαιρετούσαν τα παιδιά τους χωρίς να γνωρίζουν αν θα τα ξαναδούν.

Ποιός μπορεί να ξεχάσει τον τελευταίο χαιρετισμό στο λιμάνι, το τελευταίο κλαμμένο φιλή, τα ματήλια που ανέμιζαν.

Πως να ξεχάσω τα εγκαταλειμμένα σπίτια, τα χέρσα χωράφια, τα άδεια θρόνιά της Εκκλησίας, τους λυπημένους μοναχικούς κτύπους της καμπάνας, τις σερενάτες των νέων μπρος στα κλειστά παράθυρα.

Τα γλέντια μας στα σπίτια, στα καφενεία, σε κάθε είδους χαρά μας, γάμους κι άλλα, τη χαρά και την αγωνία προσμονής για κάθε νέα είδηση που ερχόταν από πέρατα της γης από εσάς.

Πόσες φορές άραγε δεν ζητήσατε να επιστρέψετε στην πατρίδα. Πόσες φορές δεν θυμηθήκατε το Κιοτάρι, το Κάστρο, τον Κουναρά και κάθε άλλο μέρος που περάσατε τα παιδικά σας χρόνια. Πόσες άραγε φορές δεν είπατε τα καλύτερα λόγια για αυτό το μικρό μας χωριό και δεν το παρουσιά-

σατε σαν το καλύτερο μέρος του κόσμου και δεν διηγήθήκατε ιστορίες στα παιδιά σας, στα εγγόνια σας, στους γείτονες.

Αγαπητοί μου φίλοι,

Τα χρόνια των μεγάλων δυσκολιών πέρασαν. Τα χρόνια της πείνας πέρασαν, τα χρόνια της ανέχειας φύγαν και θέλω να πιστεύω ανεπιστρεπτή. Το μέλλον του χωριού μας διαγράφεται πολύ καλό.

Η πατρίδα δεν σας ξέχασε, η γη σας, τα σπίτια σας, σας περίμεναν. Τώρα, εδώ όλοι μαζί τις μέρες αυτές της χαράς, της συνάντησης, ας θυμηθούμε τα παλιά, ας θυμηθούμε τις ρίζες μας, ας δείξουμε στους νέους μας την αγάπη μας και την εμπιστοσύνη που τους έχουμε για την εξέλιξη της ανάπτυξης στην περιοχή μας. Ας ενωθούμε για να επιτύχουμε να γίνει το χωριό μας καλύτερο και πιο μεγάλο. Ας προσπαθήσει ο καθένας χωριστά και όλοι μαζί να βάλει μια πέτρα για να οικοδομήσουμε το νέο Ασκληπειό.

Η κοινότητά μας προσπαθεί πάντα για το καλύτερο. Ναι, είμαστε μικροί, έχουμε όμως πιστεύω τη δύναμη σε λίγα χρόνια να φτιάξουμε αυτά που ονειρευόμαστε. Έχουμε τη δύναμη να μη μιλάμε μόνο για το παλιό Ασκληπειό αλλά γι' αυτό που σε λίγο θα υπάρχει. Με τη στήριξη της πολιτείας και τη δική μας εργατικότητα, θα έχουμε πιστεύω γρήγορη ανάπτυξη, τόση που αυτή τη στιγμή είναι δύσκολο να φανταστούμε.

Πράγματι, η πατρίδα δεν σας ξεχνά, αγαπάτε την, στηρίξτε την σε όλες τις προσπάθειές της να θυμάστε πάντα ότι είστε Έλληνες και πάντα καλοδεχούμενοι στον τόπο σας, στον τόπο των πατέρων σας.

Όπως και σεις θα διαπιστώσετε, μεγάλα έργα εκτελούνται και εκτελέστηκαν από την Κοινότητα με τη φροντίδα της πολιτείας που πάντα προσπαθούσε και προσπαθεί για τη γρήγορη το δυνατόν αναβάθμιση της ποιότητας ζωής στο χωριό.

Κλείνοντας θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους εσάς που ήλθατε από όλα τα σημεία της γης για να συμμετέχετε στις εκδηλώσεις.

Το Δ.Σ. του Πολιτιστικού Συλλόγου, την Οργανωτική Επιτροπή, που δούλεψαν ακούραστα για την Οργάνωση αυτής της συνάντησης και σας καλωσορίζω στο χωριό μας όπου πρέπει να γνωρίζετε πως όλοι σας αγαπούμε.

Ευχαριστώ

Χαιρετισμός της ΑΣΚΛΗΠΕΝΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ 1990 από ένα ξενιτεμένο

Αγαπητοί φίλοι και συγχωριανοί

Σαν ξενιτεμένος και γω θα ήθελα να πω δυό λόγια για τη σημερινή εκδήλωση που τόσο τουλάχιστον εμένα έχει ευχαριστήσει.

Πέρασαν αρκετά χρόνια που και εγώ έφυγα από το χωριό για να αναζητήσω μια νέα πατρίδα μια νέα ζωή, που όπως τότε λεγόταν, θα ήταν πιο άνετη και πιο καλή.

Πως ήταν όμως δυνατόν, να ξεχάσω το χωριό, τους φίλους και συγγενείς.

Πως ήταν δυνατόν, να ξεχάσω τα παιδικά μου χρόνια, τα μέρη όπου έκανα τα πρώτα μου βήματα, τα πρώτα μου παιχνίδια.

Όλοι γνωρίζετε τις δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε στην ξενιτιά.

Χωρίς να γνωρίζουμε γλώσσα, χωρίς φίλους. Ξένοι, πεντάξενοι, μέσα στους ξένους.

Άγνωστα πρόσωπα γύρω στη δουλειά, άγνωστη νοοτροπία, άγνωστες φωνές και λόγια.

Οι θύμισες ήταν πράγματι πολύ βαριές και ενεργούσαν σαν ένας μαγνήτης.

Μπορεί το σώμα μας να ήταν εκεί, αλλά η ψυχή μας ποτέ δεν έλειψε από το χωριό. Αγγωνισόμαστε μαζί σας, ζούσαμε μαζί σας.

Εμείς προσπαθήσαμε να κρατήσουμε την ελληνικότητά μας, τα ήθη και έθιμά μας.

Με την ευκαιρία αυτή θα ήθελα να ευχαριστήσω την Κοινότητα, τον Πολιτιστικό Σύλλογο, που προσπαθήσαν να μας κρατούν ενήμερους για το τι συνέβαινε στο χωριό με το Περιοδικό Αφιέρωμα, που τακτικά μας έστελναν. Επίσης, την Οργανωτική Επιτροπή της συνάντησής μας αυτής, που μας έδωσε την ευκαιρία και το κίνητρο να βρεθούμε σήμερα εδώ στο χώρο του παλιού σχολείου, όλοι μαζί και να χαρούμε την επιστροφή μας.

Νίκος Παπαστέργος

ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΞΩΡΑΪΣΤΙΚΟΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΣΚΛΗΠΕΙΟΥ
«ΠΡΟΟΔΟΣ»

ΑΣΚΛΗΠΕΝΗ ΧΡΟΝΙΑ
1990

Πρόγραμμα Εκδηλώσεων

1. 21-7-1990 ημέρα Σάββατο

Επίσημη υποδοχή στο Πολιτιστικό Κέντρο

Α) «ΚΑΛΟΣΩΡΙΣΜΑ» από Πρόεδρο Κοινότητας
και Πολιτιστικού Συλλόγου

Β) Επίδοση αναμνηστικών δώρων

Γ) Γλέντι με ντισκωπικά τραγούδια

2. 28-7-1990 ημέρα Σάββατο

Σκληπενό γλέντι - Αναβίωση εθίμου τραχανά

3. 3-8-1990 ημέρα Παρασκευή

Επίσκεψη σε αρχαιολογικούς χώρους της Ρόδου
με πούλμαν και ξεναγό

4. 4-8-1990 ημέρα Σάββατο

Ενημερωτικές διαλέξεις σε θέματα αποδήμων Ιθα-
γένεια - κτηματολογικά - οικονομικές επιδοτήσεις
από ειδικούς

5. 5/6-8-1990 ημέρα Κυριακή

Τουρνουά αγώνων ποδοσφαίρου - Αγώνες κο-
λύμβησης (Νησί - Τρίτος)

6. 10-8-1990 ημέρα Παρασκευή

Επίσκεψη σε μοναστήρια (Ιγκο - Θάρρι)

7. 11-8-1990 ημέρα Σάββατο

Εκδρομή στον Πανορμίτη ή στην Πάτημο

8. 12-8-1990 ημέρα Κυριακή

Οργάνωση έκθεσης φωτογραφίας, παλαιών αντι-
κειμένων - και στην συνέχεια χορευτικά, σκετσ,
θέατρο παιδιών κλπ.

Θα παρουσιαστούν τα ποιήματα του δόσκαλου
Γεωργά από όσους τα θυμούνται αφού προηγουμέ-
να καταγραφούν.

Απονομή επάθλων αγώνων

9. 19-8-1990 ημέρα Κυριακή

Θεατρική παράσταση με την Παιδική Θεατρική
σκηνή του Π.Ο.Δ.Ρ.

10. 18-8-1990 ημέρα Σάββατο

Φεστιβάλ - Συναυλία στην παραλία Κιοταριού με
το Βασίλη Καζούλη με εκθέσεις βιβλίου, χειροτε-
χνίας, κεραμικών κλπ.

Η ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ

-Για τις χρηματικές προσφορές προς το Σύλ-
λογο μας:

*Νίκο Παταστέργο

*Χατζηράπτη Δωροθέα (Λεμεσσός - Κύ-
προς)

*Τα κορίτσια του θεατρικού τμήματος του
χωριού μας

*Την Κατερίνα Χατζηλαζάρου και τη Μαιρη
Χατζηλαζάρου

*Το Γιάννη Πατακυριακόπουλο

-Για την κάθε είδους βοήθεια προς το Σύλλο-
γο

*Ηλία και Κιοταρενή Παπαβασιλείου

*Σταματία Πλαστρουγγή

*Γιώργη και Στεργούλα Σοφού

*Μιχάλη Στούππο

*Το Ραδιοφωνικό Σταθμό Ρόδου

*Τον 9,59

*Το Ράδιο Κόσμος

*Τον Πέθακα Γιώργο για την αποστολή 120
βιβλίων από τον Καναδά

*Αργυρώ Αγγελή

*Την Κοινότητα Ασκληπείου για την αγορά
των τραπεζιών και καθισμάτων και ακόμη για
τη μεγάλη συμβολή της στην έκδοση του περιο-
δικού μας, χρηματοδοτώντας τα δύο τελευταία
τεύχη

*Τέλος, θέλουμε να ευχαριστήσουμε όλο τον
κόσμο του χωριού μας, που και με τη δικιά του
σπουδαία οικονομική ενίσχυση, ολοκληρώσαμε
το εσωτερικό μέρος του Πολιτιστικού μας Κέ-
ντρου.

Εφημερίδα «ΔΡΑΣΗ» - 21/8/89

ΜΠΡΑΒΟ ΠΑΙΔΙΑ ΣΥΝΕΧΙΣΤΕ

ΑΣΚΛΗΠΕΙΟ: Την περασμένη εβδομά-
δα έπεσε στα χέρια μας το περιοδικό
«ΑΦΙΕΡΩΜΑ» που εκδίδεται από το Μορ-
φωτικό και Εξωραϊστικό Σύλλογο Ασκλη-
πείου. Ομολογουμένως μας ενθουσίασε η
ποικιλία του, πράγμα που μας αναγκάζει να
πούμε στους συντελεστές ένα μεγάλο
«μπράβο» και να τους προτείνουμε να συ-
νεχίσουν την προσπάθειά τους. Μια προ-
σπάθεια όμως, που θα πρέπει να μην αφή-
σει αδιάφορους και τους άλλους φορείς
του Ασκληπείου!

«σκέψεις για τη σημερινή θέση της παιδείας και των λειτουργιών της»

Στέλιου Παπαδάκη

«Γιατί το Λύκειο Γενναδίου ύστερα από τόσα χρόνια λειτουργίας του δεν κατάφερε να βάλει ένα παδί στο Παν/μιο.

Ούτε βέβαια «Ασκληπενάκι» ύστερα από τόση παράδοση. Από την άλλη προκαλούν το περι δικαίον αίσθημα οι βαθμοί. Γιατί παλαιότερα τα δικά μας παιδιά, με βαθμό 12 και 13 «κτυπούσαν» το Παν/μιο και τα παιδιά του 18, σήμερα στο Λύκειο Γενναδίου, δεν έχουν επιτυχίες; Μήπως το να σπουδάσει κανείς σήμερα, είναι ευσεβής στόχος;»

Καθώς διαβάζω το παραπάνω κείμενο, χωρίς διάθεση κριτικής στις όποιες απόψεις του συγγραφέα του, έρχονται κατά νου διάφορες σκέψεις και ερωτήματα που αφορούν την πλατύτερη, βαθύτερη και πιο σύνθετη διάσταση του παραπάνω προβληματισμού, όπως:

-ποιός είναι ο ρόλος του σχολείου;

-η «επιτυχία» ή «αποτυχία» ενός σχολείου εξαρτάται καθόλου από τον αριθμό των επιτυχόντων στα Παν/μια;

-το υψηλό ποσοστό επιτυχόντων ενός σχολείου, έχει καμιά σχέση με τον ευγενή πόθο για «μόρφωση του λαού»;

Το σχολείο, θεωρητικά τουλάχιστον, λειτουργεί σαν θεσμός κοινωνικής παροχής παιδείας, παρέχει δηλαδή παιδεία με την ευρεία έννοια του όρου και φυσικά όχι σαν προπαρασκευαστικό κέντρο για τις εισαγωγικές εξετάσεις.

Ετσι, αν θεωρήσουμε την αποστολή του δηλαδή, τον εμπλουτισμό των εμπειριών, τη διεύρυνση των γνώσεων, την ανάπτυξη κριτικού πνεύματος, την αισθητική καλλιέργεια και γενικά την προετοιμασία του μαθητή σαν αυριανού ενεργού πολίτη, ερωτήματα σαν τα παραπάνω θα ήταν περιττά, ενώ το αρχικό κείμενο κυριολεκτικά θα ήταν εκτός θέματος.

Στην κοινωνία των διαβαθμίσεων, των διαχωρισμών, του ανταγωνισμού και της υποκρισίας, βαθμοί, εισαγωγικές εξετάσεις, πτυχία με την έννοια «του χαρτιού», αποτελούν συστατικά στοιχεία στήριξης και προώθησης της κυρίαρχης ιδεολογίας. Πολύ χαρακτηριστικά αναφέρω:

-Για μια μεγάλη μερίδα γονέων, η κοινωνική καταξίωση ότι δημιουργούν «καλά παιδιά», δεν έρχεται μέσα από το είδος του ανθρώπου που δημιουργούν, αλλά από την επιτυχία ή μη στις εξετάσεις.

-Η παράδοση ενός χωριού χάνεται, όχι βέβαια από την αλλοτρίωση ηθών, εθίμων, φυσικού περιβάλλοντος, χαρακτήρων κλπ. - την υποταγή στην επαρχιακή μοίρα δηλαδή - αλλά από την αποτυχία στις εισαγωγικές εξετάσεις των λίγων μαθητών που του

απόμειναν. Είναι καιρός όμως, να πούμε και μερικά πράγματα με το όνομά τους.

ΣΧΟΛΕΙΟ - ΒΑΘΜΟΙ - ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

Η διάρθρωση του σχολείου, όπως είναι σήμερα, στις συγκεκριμένες οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες που ζούμε, οι βαθμοί, οι εισαγωγικές εξετάσεις, σαν κίνητρο μελέτης δεν μπορούν να επηρεάσουν πλέον μεγάλο αριθμό μαθητών.

Δεν μπορεί σήμερα να αποτελέσει κίνητρο μελέτης για μια μεγάλη μερίδα μαθητών, η συνεχής πίεση για ανταγωνισμό που συνεπάγεται άπειρες επικρίσεις, στερήσεις και σύνδρομα στην πιο ευαίσθητη ηλικία. Η ίδια η ανάπτυξη της κοινωνίας σήμερα προσφέρει τόσα ερεθίσματα σε ποικιλία και έκταση, που για πολλούς η παρακολούθηση ενός σχολείου εναρμονισμένου στο πνεύμα των εξετάσεων και προς χάριν αυτών αποψιλωμένου από κάθε δημιουργική πρωτοβουλία είναι χωρίς νόημα. Δεν είναι λίγες οι φορές, που τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων κάνουν λόγο για την τραγική κατάληξη κάποιου μαθητή ή μαθήτριας απογοητευμένης από τους βαθμούς ή την αποτυχία στις εξετάσεις. Τα τραγικά αυτά παραδείγματα, ενός αλόγιστου δηλαδή ανταγωνισμού που τότε-τότε και σκοτώνει, δεν μπορούν να ενσαρκώνουν ελπίδες και καλιεργούν όνειρα σε μια μερίδα μαθητών. Ακόμη και πολιτικά, δεν είναι μικρός ο αριθμός των μαθητών που θεωρώντας τις εξετάσεις - τις όποιες εξετάσεις - φργαγμό στη μόρφωση, όπως πραγματικά είναι, μη έχοντας για οποιοδήποτε λόγο τα εφόδια να δώσουν τη «μάχη» μέχρι τέλος, πέφτουν αιμαχτητά ναυόρετα.

Εδώ θα μπορούσαμε φυσικά, να προσθέσουμε ότι οι συρές των ανέργων επισημομένων, η υποβάθμιση στην καθημερινή ζωή από όλα τα μέσα κάθε πνευματικής δημιουργίας, το διαρκές καναλιζάρισμα της σκέψης, η υποκουλτούρα σ' όλες τις εκφράσεις, νομίζω δεν αποτελούν κατάλληλα ερεθίσματα στην προσπάθεια προσέλευσης «συνοδοιπόρων» για «μια θέση στον ήλιο».

Αποκλειστικά οι εξετάσεις ή στο κάτω-κάτω το «χαρτί» είτε είναι μέσο κοινωνικής καταξίωσης, είτε σαν δικαίωμα απόλαυσης του «περίμενε τη σειρά σου» σε μια ουρά ανέργων δεν «περιπατούν» όπως λέμε.

Οι δυνάμεις που συγκρατούν το σχήμα βαθμοί - διαγωνίσματα - πανελλαδικές εξετάσεις κλπ., ολοένα και χαλαρώνουν. Ολοένα και μεγαλώνει η αμφισβήτηση που αναπτύσσεται ανάμεσα στους καθηγητές για τον πρόσθετο ρόλο που κωβελούν του «αδέκαστου κριτή» αλλά και ανάμεσα στους μαθητές η σημασία αυτού του ίδιου του βαθμού, σήμερα

δεν αποτελεί ούτε «μπαμπούλα» δηλαδή «καθίστα καλά γιατί θα πέσει τσεκούρι στους βαθμούς», αλλά ούτε και «κίνητρο», δηλαδή «άσε να δούμε τι θα βάλει στο πρώτο τρίμηνο και μετά βλέπουμε».

Κάθε χρόνο, το υπουργείο ανεξάρτητα της πολιτικής του ηγεσίας με πρωτοσέλιδους τρίτους και

θριαμβικές εξαγγελίες αναπαλαιωμένων μέτρων, αναλώνεται σε ήσσονος προτεραιότητας διαδικαστικά ζητήματα όπως: διδακτέα ύλη, χρόνος και ημερομηνία εξετάσεων, χρόνος διακοπών, κλπ. Αυτά βέβαια, τη στιγμή που δεν τίθενται ζητήματα όπως η δομή και η φύση αυτού του ίδιου του εκπαιδευτικού συστήματος, αν και κατά πόσο δηλαδή επιτυγχάνεται η διερεύνηση της αλήθειας και η γνώση, αν και κατά πόσο υπάρχει ποιότητα στο παραγόμενο έργο, φαίνονται σαν προσπάθεια «να μπει ο ελέφαντας στο τσουβάλι».

Από τον 651, τον 390 μέχρι τον 1566 νόμο του ΠΑΣΟΚ, συνεχίζεται η ίδια αυταρχικά, ιεραρχική δομή της παιδείας, χωρίς καμιά απολύτως επέμβαση στον κορμό του όλου σαθρού οικοδομήματος. Τελευταία εναγωνίως αναζητείται και κάποια μορφή κοινωνική συναίνεση, με σχολικές επιτροπές που συμμετέχουν δήμαρχοι, κοινοτάρχες κλπ. και απασχολούμενες με θέματα άσχετα με το γίνεσθαι της μάθησης. Αυτά είναι φυσικά να συμβαίνουν όταν η γενικότερη πολιτική βούληση και πρακτική που καλλιεργείται μέσα από τις επίσημες κρατικές εκφράσεις, μπλε και πράσινων χρωμάτων, είναι η δημιουργία διαδόχων στα διάφορα κονσερβοποιημένα, μονόχρωμα και μονόπλευρα άσχετα από κάθε μορφής ερεθίσματα και ευαισθησία είδωλα του ποδοσφαίρου, μπάσκετ, κλπ.

Στυγνοί διαπραγματευτές, σχεδόν εκβιαστές

πλασσοφόροι από τα επίσημα κρατικά μέσα σαν επαγγελματίες πολλές φορές και σαν «καθηγητές στο είδος τους». Μια μεγάλη μερίδα της νεολαίας βλέποντας τους χορούς των εκατομμυρίων, τη δημοσιότητα, την χωρίς υποβαθρο άνεση, τοποθετεί τα όνειρά της εκεί χωρίς να την ενδιαφέρει ή να την απασχολεί η γενικότερη κοινωνική και πολιτική της διάσταση και θέση.

ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ - ΑΛΛΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

Οι καθηγητές αναγκασμένοι στο σύστημα αυτό στο ρόλο της «αυθεντικής πηγής», μεταφέρουν κάθε χρόνο τις ίδιες - σε μεγάλο βαθμό άχρηστες - σχεδόν απαρχαιωμένες γνώσεις με εκπαιδευτικά συστήματα και μεθόδους διδασκαλίας αναλόγως εδώ και δεκαετίες. Χωρίς επιμόρφωση, χωρίς ανανέωση, χωρίς αναγνώριση και καταξίωση, προσπαθούν... να αναλύσουν το ποίημα πριν καλά-καλά το διαβάσουν και να διδάξουν για την... Ινδονησία, χωρίς ποτέ να έχουν πάει εκεί.

Με τα συγκεκριμένα αναλυτικά προγράμματα που υπάρχουν σήμερα, τους νόμους και διατάξεις, έχουν μετατραπεί μοιραία σε διεκπεραιωτές της ύλης και σε σχέση με τις επιλογές και τον προσανατολισμό του σχολείου στις εισαγωγικές εξετάσεις, σε φροντιστές και δευτέρας διαλογής αν θέλετε.

Ας μην ξεχνάμε ότι και η αξιολόγηση στο επίπεδο αυτό κυριαρχικά εξαρτάται από τις οικονομικές απολαβές του αξιολογούμενου.

Ο καθένας προσωπικά και πρωτοβουλιακά προσπαθεί χαρακτηρίζοντας και χαρακτηριζόμενος από τη φύση της δουλειάς να διεκπεραιώσει απλά την ύλη στις τακτές ημερομηνίες, σχεδόν τη μόνη ομοιομορφία του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

Καθημερινά εκφράσεις όπως «δεν συμμετέχει», «υλικό χαμηλού επιπέδου», «τι φταίμε εμείς αφού τα παιδιά δεν διαβάζουν», «έρχονται εδώ για να κοροϊδεύουν εμάς και τους γονείς τους», αποτελούν το κύριο θέμα στις συζητήσεις μεταξύ τους, ακολουθώντας τη λογική της εύκολης λύσης, να ρίχνεις δηλαδή τα προβλήματα στους άλλους και να αποφεύγεις τη ματιά στα βαθύτερα αίτια. Φυσικά και εδώ ο καθένας λειτουργεί προσωπικά και πρωτοβουλιακά ανάλογα με τα ερεθίσματα, την ευρύτητα του πνεύματος, την ευαισθησία της ψυχής που διαθέτει. Και αν τολμήσαμε περισσότερο ανάλογα με τη συνείδηση και τη στάση ζωής που έχουμε επιλέξει.

Προχωρώντας και εξετάζοντας και αυτό το κίνημα των καθηγητών θα το δούμε για μια σειρά χρόνια να λειτουργεί υπνηλιακά εναρμονισμένο στην κυβερνητική πολιτική και παρουσιάζει ένα σημείο αιχμής μόλις πέρνουν, μια από τις λίγες μετά τη μεταπολίτευση απεργίες της βάσης.

Με σημαντικά θεσμικά αιτήματα, με αναβάθμιση κοινωνική και οικονομική ενάντια στη γραμμή της υποβάθμισης της δημόσιας εκπαίδευσης και των λειτουργιών της, ενάντια στην υπαλληλοποίηση, για μια ουσιαστική και σε κάποιο επίπεδο λειτουργία της τάξης για καλύτερη σύνδεση καθηγητών - μαθητών κλπ.

Δυστυχώς, τα όρια των διαπραγματευτικών ικανοτήτων των παρατάξεων, σ' εκείνες τις «κεκλεισμένων των θυρών» ολονυκτίες, εξαντλήθηκαν σε κάποιες μικρορρυθμίσεις, διαδικαστικής φύσης και κατά ένα μέρος οικονομικής για να επανέλθει φέτος «με ψηλά το κεφάλι» στην προηγούμενη υπνηλιακή του θέση. Να κατάλαβαν άραγε πως είναι δυνατό να αλλάξει το σημερινό σχολείο και να βελτιωθεί η θέση του εκπαιδευτικού;

Άλλοι παράγοντες που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την κατάσταση, όπως σύλλογοι γονέων, πολιτιστικοί σύλλογοι κλπ., εξαντλούν τη δραστηριότητά τους μια-δυο φορές το χρόνο, σε εκλογές και χορούς, πιστεύοντας πως τα προβλήματα των παιδιών τους και των ιδίων φυσικά, θα λυθούν «ως δια μαγείας».

Ακόμη και το μαθητικό κίνημα, ο φτωχός συγγενής της υπόθεσης, στη γωνία, αποδυναμωμένο, ανίκανο για οποιαδήποτε μορφής παρέμβαση, χωρίς φαντασία και ενεργητικότητα μοιάζει να περιμένει το χτύπημα του κουδουνιού από κάποιο αόρατο χέρι για να ξεφύγει από το λήθαργο.

ΜΕΡΙΚΕΣ ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΝΑ ΔΙΑΛΟΓΟ

Πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι το εκπαιδευτικό σύστημα σε κάθε χώρα και τόπο είναι αντανάκλαση των καιρών, της κοινωνίας των προτεραιοτήτων που αυτή θέτει.

Το γυμνάσιο Γενναδίου, όπως και κάθε γυμνάσιο ή λύκειο στη χώρα, θέλει όλοι οι μαθητές του να σπουδάσουν, να προοδεύσουν. Η κοινωνία όμως, όπως η κυβέρνηση αποφασίζει, με τους αριθμούς εισακτέων στις πανελλαδικές ότι ένας στους τέσσερις μαθητές θα μπαίνουν στο Πανεπιστήμιο και θα συνεχίζουν τις σπουδές τους.

Με τα δεδομένα αυτά ένας οποιοσδήποτε βαθμός σε κάποιο μαθητή δεν χρειάζεται υψηλή νοσημοσύνη για να καταλάβει κάποιος, ότι αν δεν δημιουργεί ακόμη πιο σοβαρά προβλήματα δεν έχει καμιά σημασία.

-Μήπως είναι καιρός να σταματήσουμε το μέτρημα της μνημονικής και μόνο ικανότητας του μαθητή και να ρίξουμε το κύριο βάρος της δουλειάς στην ουσιαστική γνώση;

Γιατί ένας μαθητής που δίνει μια απάντηση, μέσα σε ελάχιστο χρόνο την έχει ξεχάσει;

-Πρέπει να προβληματιστούμε, γιατί σήμερα το μάθημα, ακόμη και από νέους καθηγητές, γίνεται με τον ίδιο τρόπο όπως και όταν αυτοί ήταν μαθητές;

-Πρέπει τη βελτίωση του μαθητή να τη βλέπουμε στη βελτίωση του έργου που παρουσιάζει, στη βελτίωση της αισθητικής του αγωγής, της προσαρμοστικότητάς του στο χώρο και όχι στο κατά πόσο είναι ικανός να αποστηθίσει με τη μέθοδο της στείρας απομνημόνευσης.

-Πρέπει να προβληματιστούμε γιατί σ' αυτό το σύστημα της «δωρεάν παιδείας» ένας νέος για να περάσει στο Πανεπιστήμιο, κοστίζει στην οικογένειά του από 500.000 έως 1.000.000 δρχ. μόνο για φροντιστήρια στις τελευταίες τάξεις του λυκείου;

Χωρίς να αναφερθούμε και στις ακραίες κατά κάποιον τρόπο, αλλά οδυνηρές περιπτώσεις αυτοκτονιών κλπ. Δεν τρέφομε καμιά αυταπάτη για τα όρια της παρέμβασης των παραπάνω ερωτημάτων, που είναι μόνο «σταγόνα στον ωκεανό» του προβλήματος **ΠΑΙΔΕΙΑ**.

Όμως φίλοι, καλό θα 'ταν με κάθε τρόπο να αποδυναμώσουμε το σύστημα των εξετάσεων, των βαθμών και της κάθε μορφής αξιολόγησης, όσο διαφανή και αντικειμενική και αν λανσάρεται που οδηγεί με μαθηματικό τρόπο όχι στη διαφημιζόμενη επιτυχία αλλά σε μια μεγάλη-μεγάλη αποτυχία της ζωής.

Οχι γιατί έτσι θάχαμε τη μετατροπή του σχολείου ή κάθε εκπαιδευτικής βαθμίδας σε «τέμενος μουσών» ή «ναούς της γνώσης» αλλά γιατί έτσι θα αποδυναμώταν δυνάμεις και δυνατότητες για να ερευνούν και να αποφασίζουν οι ίδιοι οι άνθρωποι, τι τους είναι χρήσιμο από γνωστική και κοινωνική κυρίως άποψη.

Η ωριμότητα των νέων ανθρώπων θα αναπτυσσόταν έξω από το παιχνίδι των ανταγωνισμών και της βαθμοθηρίας, μέσα στη χαρά της ζωής, τους πρωτόγνωρους δρόμους φαντασίας και δημιουργικότητας που πρέπει να οδηγεί το σχολείο.

Στην ανασφάλεια, το φόβο, τη συνεχή αξιολόγηση της ζωής πρέπει να απαιτήσουμε τη συμμετοχή, ενθάρρυνση, την ομαδικότητα, την προσωπική έκφραση και την πρωτοβουλία.

Υ.Γ. Χρήσιμα ερεθίσματα και σκέψεις υπάρχουν στο βιβλίο: «... στα λύκεια σας» της Τασούλας Βερβενιώτη, Ουρανίας Δημητρίου και Κούλας Φραντζή.

Ερωτήματα - Θέσεις

Μπορεί οι φιλόξενες στήλες του περιοδικού «ΑΦΙΕΡΩΜΑ» να μην είναι ο κατάλληλος ακριβώς χώρος για να υποβάλλω τέτοιου είδους ερωτήματα. Επειδή όμως περνάμε μέρες «οικουμενικές» και άκρως «συναινετικές» θα το αποτολμήσω. Όπως μου έρχονται στο μυαλό.

1. Μήπως θα έπρεπε σε κάποιες περιοχές της χώρας μας να δημιουργηθούν ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ Γυμνάσια;

2. Μήπως θα έπρεπε να διαμορφωθούν τα προγράμματα των Τεχνικών Λυκείων, έτσι ώστε να δοθεί έμφαση στα Τεχνικά μαθήματα; Επιτέλους ας ξεκαθαρίσει το κράτος τι ζητά από την τεχνική εκπαίδευση.

Μήπως θα έπρεπε κατά την ετήσια εγγραφή των μαθητών στα σχολεία να πληρώνουν ένα μικρό χρηματικό ποσό; Έτσι και η Σχολική μονάδα θα έχει κάποια οικονομική ευχέρεια κατά τη διάρκεια του Σχολικού Έτους, αλλά το σπουδαιότερο είναι ότι τόσο οι γονείς, όσο και οι μαθητές θα σέβονται περισσότερο και θα «πονάνε» το σχολείο τους.

4. Μήπως θα έπρεπε να γίνουν με κάθε θυσία, όπου υπάρχουν αντικειμενικά κατάλληλες συνθήκες, συγχωνεύσεις των μονοθέσιων Δημοτικών Σχολείων;

5. Μήπως θα έπρεπε να εξετάζεται και να ελέγχεται η πορεία των μαθητών στις τελευταίες τάξεις του Δημοτικού και να εισάγονται στο Γυμνάσιο με εξετάσεις;

6. Μήπως θα έπρεπε στα Δημοτικά να προσεχθούν περισσότερο τα μαθήματα της ελληνικής γλώσσας και των Μαθηματικών;

7. Μήπως θα έπρεπε η εισαγωγή των ξένων γλωσσών στο Δημοτικό να γίνει άμεσα; Τι απέδειξε η τριετής πειραματική εισαγωγή τους;

8. Μήπως θα έπρεπε να επανέλθουν οι εξετάσεις στην 1η, 2η και 3η Γυμνασίου; Τι απέδειξε η καράργησή τους;

9. Μήπως θα έπρεπε η εισαγωγή των μαθητών στα Λύκεια να γίνεται με εξετάσεις κοινές για κάθε εκπαιδευτική περιφέρεια; Εδώ προϋποτίθεται τέλεια συνεργασία των Διευθύνσεων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευ-

σης;

10. Μήπως θα έπρεπε κάποια βιβλία επιτέλους να αντικατασταθούν; Μέσα σε δεκαπέντε χρόνια αλλάξαμε είκοσι κυβερνήσεις πάνω - κάτω και δεν μπορούμε να αλλάξουμε το βιβλίο Φυσικής της Β' Λυκείου;

11. Μήπως ο όρος «εννεαετής υποχρεωτική εκπαίδευση» σημαίνει να ακούνε οι μαθητές κάποια ύλη και να μην την μαθαίνουν απαραίτητα; Γιατί κάτι τέτοιο συμβαίνει στην πατρίδα μας. Αυτό άλλωστε επιβεβαιώνεται απ' το μεγάλο ποσοστό του λειτουργικού αναλφαβητισμού στην Ελλάδα. Αν επιμένουμε πεισματικά στον όρο, γιατί άραγε να μην προάγονται οι μαθητές του δημοτικού με <3> ή να απολύονται απ' το δημοτικό με <2> αφού αυτό αξίζουν (όσοι το αξίζουν); Περνώντας τα χρόνια, την κλίμακα 1-10 την κάναμε 5-10 και την κλίμακα 1-20 την κάναμε 10-20. Δεν είναι πιο τίμιο και ειλικρινές να δίνουμε σε κάποιο μαθητή απολυτήριο Γυμνασίου με Μ.Ο. <7,5> αφού αυτό αξίζει, απ' το να σκεπάζουμε την άγνοιά του με το πέπλο της βάσης (το δεκαράκι);

12. Μήπως θα έπρεπε τα Πολυκλαδικά Λύκεια να εξοπλισθούν σ' όλη τη χώρα; Μετά από το εξαστεές πείραμα τι συμπεράσματα βγήκαν;

13. Μήπως θα έπρεπε να αναμορφωθούν τα προγράμματα σπουδών στη Δημοτική και τη Μέση εκπαίδευση; Εμείς με συμβατικά όπλα επιδιώκουμε νίκη σε πυρηνικό πόλεμο;

14. Μήπως θα έπρεπε να καθιερωθεί το Εθνικό Απολυτήριο Λυκείου; Επιβάλλεται να δώσουμε δύναμη και να περιβάλουμε με περισσότερο κύρος αυτό τον τίτλο σπουδών. Να δίνονται θέματα από μια Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων Εθνικού Απολυτηρίου και να εξετάζονται σ' αυτά όλοι οι μαθητές που αποφοιτούν απ' το Λύκειο. Η Τεχνολογία υπάχει, ας την εκμεταλλευτούμε κατάλληλα.

15. Μήπως θα έπρεπε το Ελληνικό Δημόσιο να βρει τρόπους αξιολόγησης και εξέλιξης των εκπαιδευτικών; Πρώτη φορά συναντάται εργοδότης σε τέτοια σχέση με τους εργαζομένους.

Παναγ. Χατζηβασιλείου
Χημικός

Δίπτυχο. Οικογένεια - παιδί

Το θέμα με το οποίο θα σε απασχολήσω για λίγο, εκτός του ότι είναι πολύ πλατύ, είναι βαθύ και πολύπλοκο. Παρόλα αυτά, επειδή έχει ζωτική σπουδαιότητα και άμεση επικαιρότητα, πήρα την απόφαση να το αναπτύξω. Νομίζω, ότι ο καθένας με τις δυνάμεις που διαθέτει, πρέπει να συμβάλει στην

πρόοδο, μέσα απ' τον τομέα που ζει και προσφέρει.

Το θέμα μας είναι: «Οικογένεια και παιδί».

«Τίποτε δεν ταυτίζεται ισχυρότερα και σταθερότερα με το είναι μας από την οικογένεια και τα παιδιά μας», λέει ο μεγάλος παιδαγωγός Ρουσσώ. Οικογένεια και παιδιά φωνάζει και με το δικό του.

Ποιός αμφιβάλει ότι η οικογένεια είναι ένας θεσμός, που με μια αόρατη δύναμη κρατεί σταθερά τα μέλη της δεμένα μεταξύ τους; Ποιός αμφισβητεί ότι, η οικογένεια είναι ένας θεσμός, που από καταβολής κόσμου υπάρχει και διατηρείται πάντα στα ίδια πλαίσια, ένας θεσμός που δε σαλεύτηκε παρά τις διάφορες κοσμοθεωρίες που διατυπώθηκαν; Ποιός αντιλέγει ότι, η οικογένεια και ιδιαίτερα το παιδί, είναι από όλα πιο πολύ δεμένο, πιο πολύ ριζωμένο μέσα στη ψυχή μας;

Ποιός γονιός, έστω και ο πιο πορωμένος στη συνείδηση, δεν πονεί, δεν ενδιαφέρεται, δεν θυσιάζει για το παιδί του; Ποιά οικογένεια δεν προσπαθεί, δεν αγωνίζεται για την προκοπή και για ένα καλύτερο μέλλον των παιδιών της;

Ποιός πατέρας και ποιά μάνα δεν φροντίζει και δεν θέλει το παιδί του να γίνει καλύτερο από τον εαυτό του;

Ασφαλώς όλοι οι γονείς μια επιθυμία έχουν. Να

φτιάξουν τα παιδιά τους καλύτερα από εκείνους.

Όλες οι οικογένειες, πλην ελάχιστων εξαιρέσεων, φροντίζουν, μοχθούν και πράττουν το παν για την πρόοδο και προκοπή των παιδιών τους, αλλά καθεμιά από τη δική της σκοπιά, με τη δική της νοοτροπία, με το δικό της τρόπο, χωρίς ενιαίο σύστημα. Και τούτο λόγω αμάθειας, λόγω αδιαφορίας ή κάποιας άλλης αιτίας.

Με άλλα λόγια, εδώ είναι ο κόμπος. Αυτό είναι το ζήτημα το σοβαρό, το πρόβλημα που θέλει τη λύση του. Ο τρόπος, δηλαδή, με τον οποίο θα πρέπει κάθε οικογένεια να μορφώσει και να αναπτύξει το παιδί, να του δείξει το δρόμο της προκοπής και της καλύτερευσης της ζωής, να του δημιουργήσει ένα χαρακτήρα ηθικό, να το κάμει μια ανθρώπινη ύπαρξη, που να στέκεται μακριά από τα πάθη και τις κακιές, εγωιστικές τάσεις και δουλοπρέπειες.

Για να αποδώσουν οι προσπάθειες και οι κόποι της οικογένειας, για να δει το παιδί της σε καλή μοίρα, για να μην καταριέται την τύχη της που γαλούχησε ένα παιδί, που και σ' αυτή προξενεί λύπες και στην κοινωνία αποβαίνει επιζήμιος, πρέπει να γνωρίζει ορισμένα πράγματα. Και πρώτ' απ' όλα πρέπει να γνωρίζει την ψυχοσύνθεση του παιδιού. Η γνώση όμως της ψυχοσύνθεσης του παιδιού από την οικογένεια και ιδιαίτερα από τους γονείς, είναι δύσκολη, διότι απαιτεί ψυχολογικές γνώσεις. Και οι γνώσεις αυτές, που δίνουν στην οικογένεια τις κατεχθύνσεις και το δρόμο, που πρέπει ν' ακολουθήσει κατά την ανατροφή των παιδιών της είναι: Το εσωτερικό πάθος του γονιού για την αγωγή του παιδιού του, η ιδιαίτερη γι' αυτό αγάπη του, το έργο του σχολείου και η μεγάλη σχολή που λέγεται κοινωνία.

Επεξηγώντας αυτά, αναφέρω ότι σύμφωνα με ψυχολογικά πορίσματα μεγάλων ψυχολόγων, το παιδί είναι ένας ιδιόρρυθμος ψυχοπνευματικός οργανισμός με τάση προς μίμηση. Από τότε που ανοίγει τα μάτια του και συνέχεια όσο είναι παιδί, κάνει ό,τι βλέπει, λέει ό,τι ακούει και γενικά η συμπεριφορά του είναι εκείνη του στενού περιβάλλοντός του. Επομένως, ο πρώτος, ο μεγάλος, ο αναντικατάστατος παιδαγωγός από τα πρώτα βήματά του, είναι η οικογένεια, ο πατέρας, η μάνα, ο κάθε μεγαλύτερος του σπιτιού.

Το παιδί, ανάλογα με τα ευχάριστα ή δυσάρεστα συναισθήματα που θα ζήσει με τους γονείς του, ανάλογα με την επίδραση που θα δεχτεί από τις καλές ή κακές σχέσεις των γονιών του, ανάλογα με τον τρόπο που θα το μεταχειριστούν οι γονείς του

από τα πρώτα του χρόνια, θα διαμορφώσει το χαρακτήρα του, το κοινωνικό του συναίσθημα και ανάλογη στάση θα πάρει απέναντι των μέτρων της αγωγής, απέναντι των περιορισμών που θα του θέσει η κοινωνία, και ή θα δεχτεί τους περιορισμούς ή θα τους απορρίψει ή θα δεχτεί τη μεταφύτευση των αγαθών της κοινωνίας, δηλαδή την αγάπη, τη φιλία, την ευγένεια, το σεβασμό και γενικά τις αρετές του καλού Έλληνα, του καλού χριστιανού, του καλού ανθρώπου.

Γι' αυτό, αγαπητοί γονείς, έχετε υποχρέωση ιερή, καθήκον υψηλό, να δημιουργήσετε μέσα στο σπίτι σας μια ζωή χαρούμενη, μια ζωή ισορροπημένη και αρμονική, ένα περιβάλλον ευνοϊκό για το παιδί, ένα παραδειγματικό βίο με όλες τις κοινωνικές αρετές και να μεταχειρίζεστε το παιδί με αγάπη και καλωσύνη και όχι με θυμούς και αυστηρές παρατηρήσεις και τιμωρίες.

Αν μεταξύ των γονιών υπάρχει κάποια διαφορά που δημιουργεί κλίμα δυσάρεστο μέσα στο σπίτι, δεν είναι υποχρεωμένο το παιδί να τραυματιστεί ψυχικά και να του γεννηθούν ψυχικά συμπλέγματα καταστροφικά για τη μετέπειτα ζωή του. Αν οικονομικές δυσχέρειες βασανίζουν τους γονείς, αυτό δεν πρέπει το παιδί να το γνωρίζει.

Αν κακές συνήθειες μαστίζουν τους γονείς, αυτές δεν πρέπει να τις κληρονομήσει το παιδί. Το παιδί είναι πολύ ευαίσθητο και πλασμένο να δέχεται πάντα τη χαρά! Έχει τάση να μιμείται και γι' αυτό να περιορίσουμε όσο το δυνατό περισσότερο την ανάρμοστη συμπεριφορά μας.

Η αγάπη είναι εκείνη που θα του δημιουργήσει ωραία συναισθήματα. Αγαπάτε, λοιπόν, τα παιδιά σας και η αγάπη σας αυτή θα σας δείξει τον τρόπο με τον οποίο θα δράσετε και θα αποφύγετε τη δημιουργία ελαττωμάτων. Προσοχή όμως! Η αγάπη σας να είναι λογική, γιατί αλλιώς θα σας κάνει να μη βλέπετε σφάλματα, ελαττώματα και έκτροπα. Για τη λογική αγάπη θα πούμε παρακάτω.

Πρώτα πρέπει να τονιστεί, οι βάσεις οι σταθερές για τη διαμόρφωση και διάπλαση της προσωπικότητας του παιδιού πρέπει να τεθούν από την αρχή, από τα πρώτα του τρία μέχρι πέντε χρόνια. Αυτή η ηλικία είναι η κατάλληλη για να ασκήσει κανονικά τις αισθήσεις του και να καλλιεργήσει τη φαντασία του. αυτό θα γίνει μέσα στους κόλπους της οικογένειας με την επίβλεψη και καθοδήγηση της μάνας, η οποία οδηγούμενη από το ένστικτο και εμπνεόμενη από το φίλτρο και τη στοργή, θα βρίσκει σε κάθε περίπτωση τον κατάλληλο τρόπο ενέργειας και επίβλεψης.

Στα πρώτα αυτά χρόνια ο άνθρωπος μαθαίνει τόσα, όσα δεν θα μάθει σ' όλη του τη ζωή και σε

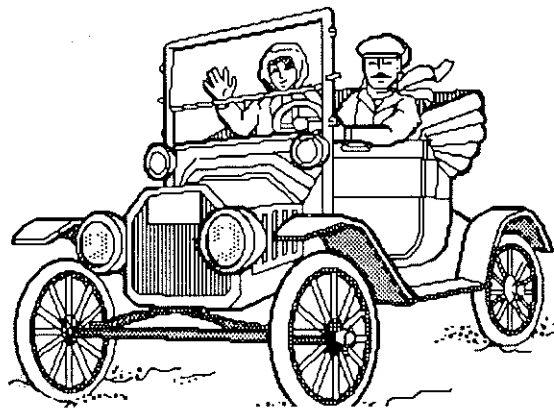
όλα τα πανεπιστήμια. Αν τα τόσα πολλά που θα μάθει δεν είναι επιστημονικά, ρυθμισμένα και θεμελιωμένα, αν στα πρώτα πέντε χρόνια δε φυτευτούν και δε ριζωθούν βαθιά στη ψυχή του όλες οι κοινωνικές αρετές που αναφέραμε, τότε θα δημιουργηθεί και θα βλαστήσει ένας άνθρωπος ελαττωματικός, αντικοινωνικός, ένας άνθρωπος κακός με ελαττώματα και συμπλέγματα που με κανένα τρόπο, με καμιά διδασκαλία, με κανένα παράδειγμα δεν θα διορθώνονται. Αυτό από την πείρα σας πρέπει να το γνωρίζετε.

Για να φυτευτούν όμως, όπως είπα προωτέρα, οι κοινωνικές αρετές στη ψυχή του παιδιού, πρέπει το οικογενειακό περιβάλλον του να έχει όλους τους όρους της ευχάριστης ζωής.

Μέσα στο σπίτι πρέπει να βασιλεύει η χαρά, η γαλήνη, η αγάπη. Να κυριαρχεί σ' όλες τις εκδηλώσεις η αρετή. Να επικρατεί η τάξη, η πειθαρχία, ο σεβασμός, η αλήθεια. Βλέποντας και ζώντας μέσα σε τέτοια οικογενειακή ατμόσφαιρα δεν μπορεί να μην παραδειγματιστεί και να μη μιμηθεί το παιδί.

Η καλύτερη σχολή πειθαρχίας, λέει ένας Άγγλος φιλόσοφος, είναι το σπίτι. Η οικογενειακή ζωή είναι η μέθοδος του ίδιου του Θεού για την ανατροφή των παιδιών και τα σπίτια είναι δημιουργήματα της γυναίκας.

Ιωάννης Αλεξίου Πλαστρούγγης
Δάσκαλος
(Συνεχίζεται)

Γυναίκες και σπορ

Οι γυναίκες έχουν προχωρήσει αρκετά από την εποχή της Αρχαίας Ελλάδας, που απαγόρευαν τις γυναίκες να βλέπουν τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Την εποχή εκείνη, όποια πιάναν να παρακολουθεί τους αγώνες, την καταδικάζανε σε θάνατο. Αυτό βέβαια δε συμβαίνει τώρα αλλά και πάλι οι γυναίκες θεατές των διαφόρων σπορ, αποτελούν τη μειοψηφία σε σχέση με τους άνδρες. Ακόμη και στην τηλεόραση, οι περισσότερες διαφημίσεις την ώρα των σπορ, έχουν σαν θέμα τους ανδρικά προϊόντα (π.χ. αφρός ξυρίσματος, αλκοόλ, αυτοκίνητα). Το ίδιο και οι εφημερίδες, ασχολούνται πολύ περισσότερο με τα ανδρικά σπορ, απ' ό,τι με τα γυναικεία.

Δυστυχώς, πολλά τέτοια αρνητικά στερεότυπα, υπάρχουν ακόμη στην Ελλάδα, όσον αφορά τις γυναίκες και το σπορ. Αυτό ξεκινάει από τις μικρές ηλικίες που οι γονείς φροντίζουν πολύ περισσότερο για την άθληση των αγοριών παρά των κοριτσιών τους. Και έτσι, φυσικό είναι να παρουσιάζονται περισσότερες ευκαιρίες αθλητικής εξέλιξης στ' αγόρια, παρά στα κορίτσια.

Μέχρι την εφηβεία (ηλικία 12-13), αγόρια και κορίτσια είναι σχεδόν το ίδιο όσον αφορά το σωματότυπό τους (δηλ. ύψος, βάρος, σωματική διάπλαση και δύναμη). Συνεπώς, τα κορίτσια θα μπορούσαν κάλλιστα να διακριθούν στα σπορ στον ίδιο βαθμό με τ' αγόρια. Αλλά, ακόμη υπάρχει η νοοτροπία που θέλει τους άντρες αθλητικούς τύπους με μεγάλη δύναμη και αντοχή και τις γυναίκες να μην ασχολούνται με τον αθλητισμό για να μην κάνουν «ανδρικό σώμα». Οι άνδρες συμμετέχουν στα αγωνιστικά σπορ γιατί είναι κάτι που τους αρέσει. Γιατί λοιπόν να μην το κάνουν και οι γυναίκες;

Ο λόγος που αποφάσισα να γράψω γι' αυτό το θέμα είναι το ότι σαν γυμνάστρια νιώθω απογοήτευση που βλέπω τόσα λίγα κορίτσια άνω των 20 ετών να ασχολούνται με σπορ και ειδικά με αγωνιστικό αθλητισμό, εδώ στη Ρόδο.

Είμαι 29 ετών, παντρεμένη με παιδί, αλλά αυτό δε με σταματάει από το να αγωνίζομαι με μια ομάδα μπάσκετ. Υπάρχουν πολλοί που με ρωτάνε με απορία, γιατί παίζω ακόμη. Και φυσικά τους απαντάω: Γιατί όχι;

Μετά από μια κουραστική μέρα, γεμάτη στρες και άγχος από τη δουλειά στο σχολείο, πηγαίνω στην προπόνηση κι εκεί πραγματικά εκτονώνομαι και αισθάνομαι ανανεωμένη, γιατί έχω την ευκαιρία

να διατηρούμαι σε μια καλή φυσική κατάσταση και να τινώνομαι ψυχολογικά, αποκτώντας περισσότερη αυτοπεποίθηση και ενεργητικότητα.

Αλλά ένα αίσθημα που νιώθω σε πολύ μεγάλο βαθμό, είναι η συγκίνηση να βλέπω την κόρη μου στις εξέδρες να χειροκροτάει τις προσπάθειες της μητέρας της. Έτσι, μαθαίνει ότι και οι γυναίκες μπορούν να κάνουν σπορ, αρκεί να το θέλουν.

Γυναίκες, αυτό που θέλω να σας πω είναι ότι δεν έχει σημασία η ηλικία σας. ούτε τι είδους γυμναστι-

κή κάνετε. Αυτό που έχει σημασία είναι αν αθλήστε για την υγεία σας, για το καλό του ίδιου σας του εαυτού. Κάντε το λοιπόν, τώρα! Ποτέ δεν είναι αργά!!!

Δέσποινα Χατζηδιάκου - Ζανεττούλη
Καθηγήτρια Φυσικής Αγωγής

Το γιοφύρι του Ασκληπενού ποταμού

Μικρότερες σε ένταση και διάρκεια βροχοπτώσεις από κείνες του 1981-82 και ασύγκριτα πιο μικρές από τις φετινές του Χαρακιού, στάθηκαν ικανές να παρασύρουν το μισό δρόμο στο γεφύρι του Ασκληπενού ποταμού, αποκόπτοντας συγκοινωνιακά από το υπόλοιπο νησί, εννέα Κοινότητες.

Αιτία, το σφυρικόπημα από το νερό του δρόμου πλάι στο γιοφύρι, αφού η ανυπαρξία προχωμάτων που συνήθως οδηγούν τα νερά στα κοιλά των γεφυριών, άφηνε τη ροή ανεξέλεγκτη.

Πίστεψα πως έστω και μετά τη ζημιά θα παίρνονταν κάποια μέτρα, προστατευτικά του δρόμου, που θ' απέτρεπαν την επανάληψη του κακού.

Στην αρχή του χειμώνα βρισκόμαστε και κανένας δεν μπορεί να βεβαιώσει πως βροχές της ίδιας πυκνότητας δεν θα ξαναπέσουν στο νησί.

Και τα προστατευτικά αυτά μέτρα, δεν είναι άλλα από τον εγκλωβισμό της ροής του νερού μέσα σε δυνάτα πλαϊνά προχώματα, έτσι ώστε το ποτάμι να περνά από τα κοιλά του γεφυριού αντί να χτυπά το δρόμο.

Μια εποχή. Νομαρχία και γειτονικές κοινότητες, από το Σεπτέμβριο φπάχνουν αυτό το έργο και αποφεύγεται κατά το δυνατόν η ζημιά. Ήξερες πως μόνο στην περίπτωση μιας δυνατής θύελλας με καταραχτώδεις βροχές πολλών ωρών, θα παράσερναν το πρόχωμα.

Σήμερα το έργο «διευθέτηση της ροής» σ' αυτό το σημείο του νησιού, φαίνεται νάχει σβηστεί από τις προβλέψεις.

Ένα λατομείο παίρνει χαλίκι απ' όπου του αρέσει. Σωστό ρεμπελιό. Η ιδιωτική πρωτοβουλία στον εκφυλισμό της, αφού δεν παίρνει υπ' όψη της το δημόσιο συμφέρον. Γιατί θα μπορούσε και ο κανόνας του κέρδους να λειτουργήσει και ο κανόνας της υποχρέωσης προς το κοινωνικό σύνολο, αφού, χωρίς το τελευταίο δεν μπορεί ηθικά και δεν πρέπει, να λειτουργεί το πρώτο.

Κανένα δικαίωμα σε μια εννοούμενη πολιτεία, δεν υπάρχει, χωρίς αντίστοιχη υποχρέωση. Κι εδώ το ερώτημα. Δεν υπάρχει καμιά διάταξη στην αρχική σύμβαση που να περιορίζει αυτή την ιδιωτική πρωτοβουλία σε ό,τι αφορά την καταστροφή των προχωμάτων που μοιραία εκμηδενίζει την αντίσταση του δρόμου, αφού η έννοια διευθέτηση πάει περίπατο;

Είναι και η καταστροφή των δασών που πολλαπλασιάζει τον κίνδυνο, κάθε τόσο να κόβονται οι δρόμοι.

Καιρός να ληφθούν έγκαιρα, άμεσα μέτρα.

Νομαρχία και Σύνδεσμος να αφυπνιστούν. Να σηκώσουν φαρδιά πλευρικά εμπόδια από όγκους χαλικιού, για να περνούν τα νερά που κατεβαίνουν από τα κοιλά του γεφυριού.

Υπήρχαν κάποτε. Να ξαναγίνουν. Η πρόληψη του κακού στοιχίζει λιγότερο από τη θεραπεία του.

Π. Ευθυμίου

«Ανθρωπος και περιβάλλον»

Εκθεση του μαθητή Πέτρου Ι. Λαουδίκου

Ο άνθρωπος με τις δραστηριότητές του επεμβαίνει στα φυσικά οικοσυστήματα. Έτσι, με ή χωρίς τη θέλησή του προκαλεί πολλές σοβαρές διαταραχές στα φυσικά οικοσυστήματα.

Μερικές είναι:

1) Η πυρκαγιά

Αυτή γίνεται λόγω της απροσεξίας και της αμέλειάς μας. Όμως πολλές - δυστυχώς - φορές γίνονται σκόπιμοι εμπρησμοί. Δηλαδή, οι οικοπεδοφάγοι χρυσοπληρώνουν εμπρηστές που καίνε τα δάση επίτηδες. Υστερα πάνε οι οικοπεδοφάγοι και αγοράζουν το δάσος για να το κάνουν σπίτια και ξενοδοχεία. Αλλά - ευτυχώς - πολλοί άνθρωποι αναδασώνουν τα δάση γιατί ξέρουν τι καλό κάνουν στο περιβάλλον και στην ανθρωπότητα. Ξέρουν ότι τα δάση κρατούν το χώμα και το νερό που είναι στοιχία ΠΟΛΥΤΙΜΑ για το περιβάλλον. Ξέρουν πόσοι οργανισμοί θα σωθούν από αυτήν την αναδάσωση.

Όσο για τους οικοπεδοφάγους, δεν ξέρουν τίποτα.

2) Η εκχέρωση

Αυτή έχει σαν σκοπό τη μονοκαλλιέργεια. Όμως έτσι, καταστρέφουν το περιβάλλον. Κι αυτό γιατί... οι μονοκαλλιέργειες δεν έχουν τις ικανότητες που έχουν τα δέντρα

3) Η υλοτομία

Αυτή αν γίνεται με μέτρο δεν έχει κανένα κίνδυνο. Δυστυχώς, όμως, δεν γίνεται με μέτρο κι έτσι...

4) Η αποξήρανση των ελών

Πολλές - δυστυχώς - φορές, οι άνθρωποι αποξηραίνουν ποταμούς και έλη με σκοπό τη δημιουργία εκτάσεων για καλλιέργειες.

Αυτά όλα θα πρέπει να προστατέψουμε και να αγαπήσουμε το περιβάλλον, γιατί η μόλυνση και η καταστροφή του περιβάλλοντος αποτελεί τη μεγαλύτερη απειλή, το μεγαλύτερο κίνδυνο της εποχής μας.

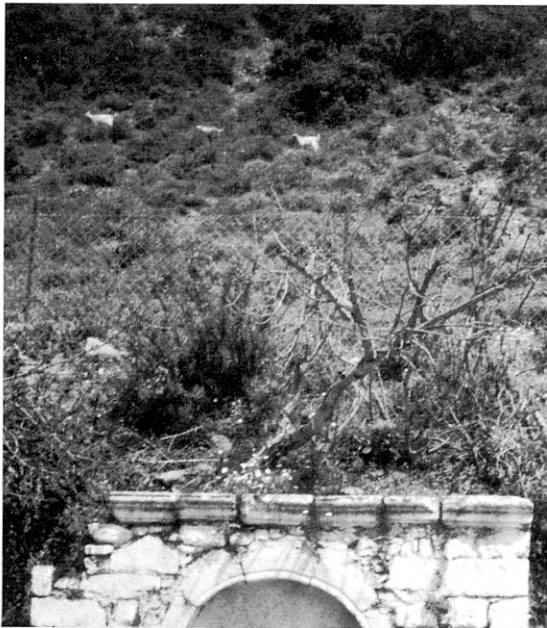

Γεωργοί εναντίον κτηνοτρόφων

Θα γίνει «φονικό» στο Ασκληπειό;

Καταστρέφονται τα σπαρτά

Θέλοντας να συμπαρασταθούμε στο απόλυτα δίκαιο αίτημα των γεωργών του χωριού μας σχετικά με τις καταστροφές που γίνονται από τα κατσίκια, υψώνουμε κι εμείς φωνή διαμαρτυρίας για να εισακουστούμε επιτέλους και να βρει το πρόβλημα τη λύση του, αν η πολιτεία μεριμνήσει γι' αυτό.

Παρακάτω δημοσιεύουμε τη διαμαρτυρία όπως καταχωρήθηκε στον τοπικό τύπο:

«ΕΝΤΟΝΗ είναι η διαμαρτυρία των κατοίκων της

κοινότητας Ασκληπειού, οι οποίοι βρίσκονται σε απόγνωση γιατί τα ζώα τρώνε τα σπαρτά τους, χωρίς κανένας να ενδιαφέρεται για την κατάσταση που έχει δημιουργηθεί. Ετσι, έστειλαν στην «Πρόοδο» την παρακάτω επιστολή:

«Κύριε Διευθυντά.

Είναι γνωστό ότι η περίοδος της σποράς των σιτηρών άρχισε. Σας γράφουμε αυτή την επιστολή που παρακαλούμε να δημοσιεύσετε, για να εκφράσουμε την αγανάκτησή μας για την απαράδεκτη κατάσταση που επικρατεί στην προστασία των γεωργών.

Εμείς σπέρνουμε αλλά απ' ότι φαίνεται δεν πρόκειται να θερίσουμε ούτε το σπόρο που ρίξαμε. Είναι δυνατόν να παρακολουθούμε αμέτοχοι την καταστροφή μας; Ήδη οι μηνύσεις που έχουμε υποβάλει κατά των κτηνοτρόφων για το 1988, ανέρχονται στο ποσό των 3.000.000 δρχ. και αυτές του 1989 είναι πολύ περισσότερες.

Ποιός, όμως, ουσιαστικά μπορεί να μας βοηθήσει; Η κ. Νομάρχης; Ο κ. Εισαγγελέας ή η ανύπαρκτη αγροφυλακή; Ο πρόεδρος της κοινότητάς μας, μας διαβεβαίωσε ότι δεν μπορεί να επέμβει δραστηρικά, διότι δεν καλύπτεται από καμία σχετική νομοθεσία. Έχουμε επανειλημμένα κάνει, μαζί με τον πρόεδρο της κοινότητας, προσωπικές επαφές με την κ. Νομάρχη, τον κ. Εισαγγελέα, αλλά οι ζημιές εξακολουθούν να γίνονται σε όλο και μεγαλύτερη έκταση.

Καλούμε, λοιπόν, όλες τις αρμόδιες αρχές όπως κάνουν τις απαραίτητες ενέργειες για να σώσουμε τη σοδειά μας.

Σε ενάντια περίπτωση θα προσπαθήσουμε μόνοι μας να λύσουμε το πρόβλημά μας και ας πάρουν όλοι τις ευθύνες τους.

Ποιός θα πληρώσει τις ζημιές μας; Υπάρχει φορέας ή αρχή για να μας προστατεύσει; Όλοι οι γεωργοί ζητούμε μια απάντηση. Ποιός θα μας τη δώσει;»

ΑΓΑΠΗΜΕΝΕ ΜΑΣ ΠΑΤΕΡΑ

Τα παιδιά σου, τα παιδιά που γαλουχήθηκαν πλάι σου, στο Κατηχητικό, στην Εκκλησία, τα παιδιά του Μορφωτικού Συλλόγου, όλο το χωριό. Ηρθαμε όλοι εδώ να σου πούμε λίγα λόγια, λόγια που δεν μπορούν να ζυγίσουν, παρά μόνο ελάχιστα στην πολύτιμη προσφορά σου. Μια προσφορά 40 περίπου χρόνων. Τι να μετρήσεις, τι να πεις. Η αγάπη, η ανθρωπιά, η πραότητα είναι λίγες από τις λέξεις που σου ταιριάζουν.

Ο παπα-Σταμάτης. Στην αυλή του σχολείου τις απογευματινές ώρες. Λίγο πριν τον Εσπερινό. Το παιχνίδι ξαφνικά σταματούσε στην παρουσία σου. Γρήγορα να τρέξουμε κοντά σου, να σε ασπαστούμε. Ή η ντροπή να σε αντικρύσουμε όταν ήμασταν απόντες από τη Λειτουργία. Είναι παραδείγματα που καταδείχνουν την απεριόριστη αγάπη και σεβασμό που βλέπαμε στο πρόσωπό σου από μικρά παιδιά.

Πώς να ξεχάσουμε τα όμορφα ζεστά σου λόγια, μετά τη Λειτουργία, πριν ή μετά από κοινωνική εκδήλωση, στο σπίτι ή στο δρόμο που σε συναντούσαμε. Λόγια μέσα από την καρδιά σου που εκφράζαν την αγωνία σου να μεταδώσεις τις αρετές μιας Χριστιανικής Ζωής.

Σύμμαχος στην ιδέα του Μορφωτικού Συλλόγου ήσουν και θα είσαι πάντα δίπλα μας, σύμβουλος, συμπαραστάτης για κάθε καλή προσπάθεια.

Παιδιά μου, πάντα ήμουνα κοντά σας. Ευχές σε όλους, ήταν από τις τελευταίες καλοσυνάτες κουβέντες στις τελευταίες δύσκολες ώρες.

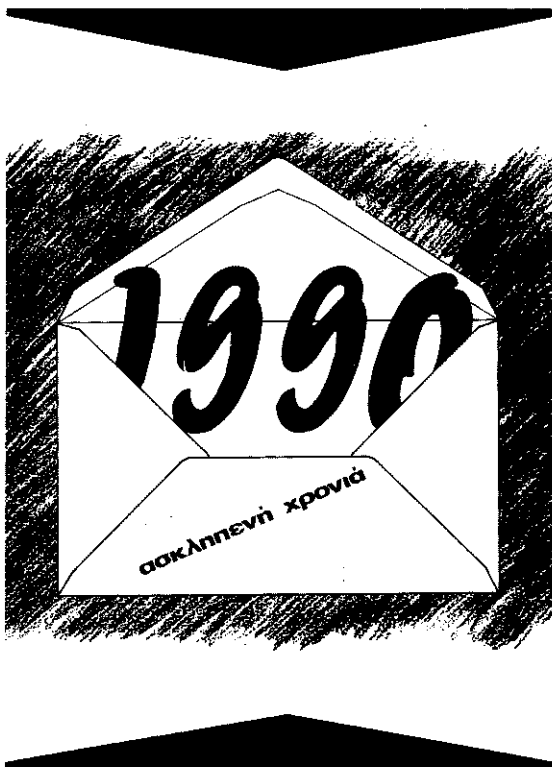
Στη μνήμη σου, αντί για στεφάνι, μια σειρά βιβλίων κάθε χρόνο στον καλύτερο μαθητή της ΣΤ' τάξης του δημοτικού μας σχολείου. Η συμβολή σου στη δική μας ΠΡΟΟΔΟ μ' αυτό τον τρόπο, θα συνεχιστεί...

ΕΝΑ ΜΕΓΑΛΟ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ

Το Διοικητικό Συμβούλιο

Δημοσιεύουμε χωρίς κανένα σχόλιο, τον προεκλογικό λόγο του κ. Ηλία Παπαβασιλείου, όταν έκανε την προεκλογική του εκστρατεία για υποψήφιος πρόεδρος στο χωριό μας το 1959

Κυρίες και κύριοι.-

Με συγχωρείτε πολύ που θας κουράσω ολίγα λεπτά της ώρας. Το εθεώρησα τούτο αναγκαίον και εξηγούμαι. Προ τετραετίας μου μπήκε στο μυαλό να πολιτευθώ για να προσφέρω στην γενέτειρά μου Ασκληπιεύ τας υπηρεσίας μου. Εις μάτειν ο αδελφός μου ιατρός και οι στενοί μου φίλοι και συγγενείς με απέτρεπον, δηλαδή με ημποδίζαν από μία τοιάτην πράξιν. Το εγώ και το είναι μου με παρεκίνησαν να παρακούσω τους πάντας και να κατέλθω εις τον εκλογικόν αγώνα με αντιπαλόν μου τον κ. Πίντζον, τον αγαπητόν εις όλους. Ηγέτης λοιπόν εγώ ενός νέου κόμματος ηγωνίσθην αλλά δεν επέτυχον διότι και

μερικοί μου συγγενείς με κατεψήφισαν και εις την κάλπην έλαβον χώραν άνομα και άτοπα πράγματα. Και τοιουτοτρόπως ηττήθην με διαφοράν ελαχίστων ψήφων.

Κυρία και κύριοι

Επί τετραετίαν βαρέως έφερα την ήτταν μου και με ανυπομονησία επερίμενα την δευτέραν τετραετίαν, η οποία είναι ενώπιόν μας. Γεμάτος λοιπόν ζήλον και πόθον κατέρχομαι και πάλιν εις τας εκλογάς και τούτο δια να αποδείξω εις τους ελαχίστους αντιπάλους μου ποιός είναι ο Ηλίας Παπαβασιλείου, πως σκέπτομαι και με ποίον τρόπον θα ημπορέσω να εξυπηρετήσω το χωριό μου, το αγαπητό μου Ασκληπιεύ, το οποίον είναι το μόνο που υστερεί από τα άλλα χωριά και σαν καράβι τσακισμένο είναι εις την διάθεσιν των κυμμάτων της θαλάσσης έτοιμο να βυθισθεί. Οχι δεν θα βυθισθεί. Θα ανελκυσθεί, θα επιδιορθωθεί και υπερήφανον θα ταξιδεύει και αυτό εξ ίσου με τα άλλα καράβια, ίσως και ταχύτερο τούτων.

Κυρία και κύριοι

Με βλέπετε απλώς έναν Ηλία απόφοιτο του δημοτικού σχολείου. Δεν είμαι μόνος μου. Εχω συνεργάτες και βοηθούς επιστήμονας και συνετούς. Εχω φίλους, οι οποίοι όχι μόνον την πόρτα της Νομαρχίας μπορούν να ανοίξουν αλλά και στην ανάγκην είναι ικανοί να κτυπήσουν και την πόρτα υπουργείων και αυτού ακόμη του πρωθυπουργού.

Κυρία και κύριοι

Εχομεν να-γιατρέψουμε πολλές πληγές. Η πρώτη πληγή είναι η έλλειψης νερού. Κινδυνεύουμε να δειψάσουμε εμείς και τα ζώα μας. Μια και δύο γεωτρήσεις δεν είναι αρκετά να μας εξυπηρετήσουν. Χρειαζόμεθα πολλές γεωτρήσεις. Στην Πήλια, στον Κουναρά, στη

Μεγάλη Γη, στην Βίγλαν και μέσα στο χωριό μας ακόμα. Δεν ημπορούμε να περιμένουμε και να αγωνιούμε πότε θα βρέξει.

Τα χρόνια εκείνα επεράσανε. Πρέπει να κινηθούμε. Πρέπει να αλλάξουμε τρόπον ζωής. Τα σιτηρά και η γεωργία ανήκει εις το παρελθόν. Η κυβέρνηση μας το εδήλωσε όμως ότι δεν ημπορεί να κάμει τις ίδιες θυσίες τις οποίες έως τώρα έκαμνε. Μας υποδεικνύει άλλους τρόπους καλλιεργειών: όπως των πρωϊμων της πατάτας, των κρομμυδιών, των οσπρίων και τα τοιαύτα. Πρέπει λοιπόν να λιγοστεύσουμε την καλλιέργεια των σιτηρών και να επιδοθούμε εις τα αρδευτικά. Και τα αρδευτικά θέλουν νερό. Το ευλογημένο νερό.

Η κοπριά και το νερό κάμνουν λάχανο καλό, λέει η παροιμία.

Άλλη πληγή είναι η συγκοινωνία με την πρωτεύουσα. Σαραντατέσσερα χωριά έχει η Ρόδος. Όλα καθημερινά εξυπηρετούνται. Μόνο το χωριό μας και μερικά άλλα όπως τα Λάερμα, Μεσαναγρός και Ιστριο - Προφύλια. Επιτρέπεται κυρίαί και κύριοι να μας πετούν στο Κιοτάρι, μέσ' το δρόμο σαν τα σκυλιά και ποδαρώντας να ανεβαίνουμε τόσο ανηφοροφορτωμένοι κατα κόρον τα σακούλια μας; Άνθρωποι είμεθα και εμείς. Έλληνες είμεθα και εμείς. Πρέπει να έχομε την συγκοινωνίαν μας.

Τρίτη πληγή είναι το τηλέφωνο. Πεθαίνει ένας σκοτώνεται άλλος. Γεννά μια γυναίκα. Χρειάζεται ο ιατρός. Πας στο τηλέφωνο. Πρέπει να πας εως τας τρεις εις τας έξω. Κατόπιν αποκλείεται. Πέθανε εσύ και ψόφα. Είναι σωστά αυτά αγαπητοί μου; Δεν είμεθα και μεις πλάσματα του Θεού; Μα θα μου πείτε αγαπητοί ότι είσαι σύ ένας Ηλίας άξιος να καταρθώσεις όλα αυτά; Βέβαια και δεν κρατώ τα κλειδιά του Παραδείσου. Πάντως όμως, θα πράξω παν το ανθρωπίνως δυνα-

τόν να τακτοποιήσω τα πάντα. Και θα επιτύχω εις τους σκοπούς και τας σκέψεις μου. Πρώτα ο Θεός.

Κυρίαί και κύριοι

Εκτός των ανωτέρω τριών πληγών που σας ανέφερα, είναι και άλλαι δευτερευούσης σημασίας. Παραδείγματος χάριν η γεωργία μας, η κτηνοτροφία μας, η αμπελουργία μας και τα τοιαύτα. Τις μικρές αυτές πληγές θα τις θεραπεύσουν οι καλοί μου σύμβουλοι και συνεργάται. Όλοι είναι γεωργοί και κτηνοτρόφοι συνάμα και ημπορούν να κανονίσουν τα πάντα όπως αυτοί θέλουν.

Λοιπόν.

Την ψήφον σας αγαπητοί θέλω και ζητώ και τον σταυρόν σας. Μια τετραετία είναι αυτή. Θα δείτε και θα πεισθείτε για όλα τα οποία ανωτέρω ανέφερα. Μη δίδεται σημασίαν δι' όλα τα οποία οι αντίπαλοί μου εις βάρος μου διαδίδουν. Είμαι υιός χωρικού εντίμου ιερέως, τον οποίον όλοι σας εγνωρίσατε. Τοιούτος είμαι και εγώ.

Ζήτω η Κοινότης Ασκληπείου
Ζήτω το κόμμα μας

~~~~~  
**ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ**  
**ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ**  
**ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ**

Παπαβασιλείου Ηλίας του Βασιλείου  
Γιαννάς Ιωάννης του Στέργου  
Διακογεωργίου Θαρρενός του Λουκά  
Παπαβασιλείου Αλέξιος του Εμμανουήλ  
Παπαγεωργίου Γεώργιος του Κων/νου  
Παπαεμμανουήλ Σπυρίδων του Ιωάννου  
Ποντικίνας Βασίλειος του Ιωάννου  
Εγκλέζος Κωνσταντντίνος του Ιωάννου  
~~~~~


ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΕΝ ΟΨΕΙ ΤΟΥ 1992

Η Ευρώπη προκειμένου να αντιμετωπίσει τις καταλυτικές, οικονομικές, τεχνολογικές και κοινωνικές αλλαγές, που πραγματοποιούνται στην παγκόσμια σκηνή, έπρεπε τις διαδικασίες για την ενοποίησή της. Με την ενιαία πράξη έβαλε τους στόχους για την Ευρώπη χωρίς σύνορα, μέχρι την 31-12-1992.

Η κοινότητα, έχοντας ως αποστολή τη δημιουργία μιας Κοινής Αγοράς και την προοδευτική προσέγγιση της οικονομικής πολιτικής των κρατών - μελών, να προάγει την αρμονική ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων στο σύνολο της κοινότητας, την ισόρροπη ανάπτυξη της οικονομίας όλων των χωρών κρατών - μελών επιταχυνόμενη ανύψωση του βιοτικού επιπέδου και σχέσεις περισσότερο στενές μεταξύ των κρατών που συνενώνει, έθεσε τα θεμέλια το 1985 για την πραγματοποίησή της, όταν η ευρωπαϊκή διάσκεψη κορυφής ενέκρινε το Λευκό βιβλίο της επιτροπής για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς.

Είναι προφανές ότι ένας μεγάλος αριθμός εμποδίων θα πρέπει να καταργηθούν ή να απλουστευθούν για να καταστεί δυνατή η απαλλαγή επιχειρήσεων, καταναλωτών, κυβερνήσεων από τις διάφορες επιβαρύνσεις, έτσι ώστε να μπορέσουν να ωφεληθούν από μια πραγματική εσωτερική αγορά στην Ευρώπη της δεκαετίας του '90.

Τα εμπόδια αυτά κατατάσσονται σε τρεις μεγάλες κατηγορίες:

1) Φυσικά εμπόδια - όπως η διακοπή της ροής των εμπορευμάτων στα ενδοκοινοτικά σύνορα, οι τελωνειακοί έλεγχοι και οι σχετικές γραφειοκρατικές διατυπώσεις.

2) Τεχνικά εμπόδια - όπως οι διαφορετικές εθνικές προδιαγραφές των προϊόντων, οι αλληλοσυγκρουόμενες εθνικές διατάξεις εταιρικού δικαίου και τα εμπόδια στη διείσδυση στις προστατευόμενες εθνικές αγορές κρατικών προμηθειών.

3) Φορολογικά εμπόδια - όπως οι διαφορετικοί συντελεστές του ΦΠΑ και των ειδικών φόρων κατανάλωσης.

Η κατάργηση των ανωτέρω εμποδίων έχει ως σκοπούς:

1) Την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων

2) Την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και ελεύθερων επαγγελματιών

3) Την κοινή αγορά υπηρεσιών

4) Την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων

5) Την κατάργηση των φορολογικών φραγμών.

Η υπερνίκηση των εμποδίων με στόχο την ολοκλήρωση της ενιαίας εσωτερικής αγοράς, περνά και μέσα από το χώρο της Τελωνειακής Υπηρεσίας. Βαθύτατες θα είναι οι επιπτώσεις από την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς και εδώ χρειάζεται μεγάλη προσπάθεια από την ελληνική κοινωνία, από τον καθένα μας για να μη βρεθούμε στο περιθώριο των εξελίξεων. Προσαρμοστικότητα πρέπει να επιδείξει η Δημόσια Διοίκηση και να λειτουργήσει κάτω από σύγχρονες μεθόδους και αντιλήψεις και η συνεργασία κοινωνικών ομάδων είναι απαραίτητη.

Μεγάλο βάρος στην προσπάθεια αυτή έχουν οι εργαζόμενοι στα Τελωνεία της χώρας μας. Και αυτό γιατί αποτελούν νευ-

ραλγικό κομμάτι του εργατικού δυναμικού της χώρας και θα επηρεασθεί από την πορεία των εξελίξεων και είναι σε θέση να επηρεάσει αυτήν την πορεία ως ένα μέτρο.

Είναι απλό να κατανοήσουμε και να φαντασθούμε την κοινότητα σαν ενιαίο χώρο. Αρκεί να σκεφθούμε ότι τα εμπορεύματα θα κυκλοφορούν χωρίς κανένα έγγραφο, διατύπωση και έλεγχο. Από οικονομικής άποψης θα πρέπει να τονισθεί ότι κάθε πώληση θα επιβάλλει την καταβολή των φόρων στη χώρα αποστολής, τόσο όταν τα εμπορεύματα προορίζονται για την εθνική αγορά, όσο και όταν τα εμπορεύματα αποστέλλονται σε άλλο κράτος - μέλος.

Είναι φανερό πλέον, ότι ο έλεγχος μεταφέρεται στην επιχείρηση με τη βοήθεια της πληροφορικής και της μηχανοργάνωσης.

Η προσαρμογή μας σε μοντέρνες και σύγχρονες μεθόδους διοίκησης (management) και κάτω από το βάρος των τεχνολογικών εξελίξεων, μας υποχρεώνει πλέον να αποκτήσουμε την επιμόρφωσή μας στα συστήματα της πληροφορικής, μέσω προγραμμάτων ταχύρρυθμης εκπαίδευσης.

Μέσα από τις αλλαγές που επέρχονται είναι απαραίτητη η αναβάθμιση της Τελωνειακής Υπηρεσίας. Είναι απαραίτητη η αλλαγή της νοοτροπίας μας.

Είναι γνωστό ότι ο σκοπός της Τελωνειακής Υπηρεσίας είναι διττός. Αφ' ενός οικονομικός με την είσπραξη εσόδων και αφετέρου κοινωνικός με την καταστολή του λαθρεμπορίου και των ναρκωτικών. Χωρίς να παραγνωρίζεται ο οικονομικός σκοπός, αλλά κάτω από το βάρος των εξελίξεων και της έντονης παρουσίας των κοινωνικών προβλημάτων, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία και στον κοινωνικό σκοπό της Τελωνειακής Υπηρεσίας.

Η αναβάθμιση των παρεχομένων υπηρεσιών στην καταστολή του λαθρεμπορίου και

της παραοικονομίας θα θέσει τα θεμέλια για τον υγιή ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων κρατών - μελών της κοινότητας, τα αποτελέσματα του οποίου θα είναι ευνοϊκά για τους εργαζόμενους και τους καταναλωτές. Ακόμη, η αναβάθμιση των υπηρεσιών για την καταπολέμηση των ναρκωτικών, της μαστιγας του αιώνα, όπως πολύ ορθά αποκαλείται, να θέσει τα θεμέλια για μια κοινωνία απαλλαγμένη από το άγχος και την αγωνία της νέας γενιάς σε καταστροφικές συνθήκες που αποπροσανατολίζουν τους νέους.

Σήμερα, η Τελωνειακή Υπηρεσία πρέπει να αναβαθμίσει και τις υπηρεσίες της απέναντι στο συναλλασσόμενο, απέναντι στον επιχειρηματικό χώρο.

Από εκτελεστής απλά Νόμων και υπουργικών αποφάσεων, πρέπει να γίνει και ο σύμβουλος στη διαμόρφωση Νομοθετημάτων σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο που θα γίνουν πιλότοι - οδηγοί για την ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας των βιομηχανιών και στην προώθηση των εξαγωγών, συμβάλλοντας έτσι στην προσπάθεια της χώρας μας για τη μείωση του ελλείμματος του εμπορικού μας ισοζυγίου.

Με αυτές τις σκέψεις και την πεποίθηση ότι η ενοποίηση της Ευρώπης είναι ιστορική αναγκαιότητα, η Ευρώπη των λαών θα πρέπει να είναι πατρίδα όλων μας σε ευρύτερη έννοια, μέσα στην οποία όμως, ο κάθε λαός θα είναι υπερήφανος για την καταγωγή του, για τις πολιτιστικές του κληρονομίες και θα συμμετέχει ισότιμα στη διαμόρφωση μιας ενιαίας οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής.

Κώστας Π. Λαουδίκης

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ
ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ ΡΟΔΟΥ

Α' Εξάμηνο

Εργασία για το μάθημα: «*Ασυλα: Ομαδικές οργανώσεις και θεσμοί στην κοινωνία (σχολείο, στρατός, φυλακές, ψυχιατρείο)*»

Διδάσκων: Α. Τζαβάρας

Θέμα εργασίας: *Ασυλον, «ο στρατός»!*

Χριστάκη Ιωάννα

Παιδαγωγικό τμήμα νηπιαγωγών

Α.Μ.: 88036

22 Φεβρουαρίου 1989

Ασυλον «ο στρατός»

«**Ορκίζομαι να φυλάττω πίστην εις την Πατρίδα,**

υπακοήν εις το Σύνταγμα, τους Νόμους και τα ψηφίσματα του Κράτους,

υποταγήν εις τους ανωτέρους μου.

Να εκτελώ προθύμως, και άνευ αντιλογίας τα διαταγάς των,

να υπερασπίζω, με πίστιν και αφοσίωσιν, μέχρι της τελευταίας ρανίδος του αίματός μου τας σημαίας,

να μην τας εγκαταλείπω,

μηδέ ν' αποχωρίζομαι ποτέ απ' αυτών, να φυλάττω δε ακριβώς τους στρατιωτικούς νόμους,

και να διάγω εν γένει, ως πιστός και φιλότιμος στρατιώτης»

Τα στρατόπεδα ανήκουν στην κατηγορία των ασύλων μέσα στα οποία κλείνονται μη επικίνδυνα άτομα, κατά κανόνα αρσενικού φύλλου. Τα άτομα αυτά, μετά τον εγκλεισμό τους ομαδοποιούνται και μετατρέπονται σε μια «κάστα», με τεράστιο αριθμό υπηρετούντων που προέρχονται απ' όλα τα κοινωνικά, οικονομικά στρώματα, χωρίς βέβαια την προσωπική τους συγκατάθεση ή άλλων συγγενικών τους προσώπων.

Για να γίνει αυτό, απαιτούνται σειρές συγκεκριμένων διαδικασιών που ισχύουν για όλους. Δελτία κατατάξεως, αντίγραφα ποινικού μητρώου τύπου Α, επισκέψεις στη φρουραρχία, στη στρατολογία, είναι μερικοί γραφειοκρατικοί κρίκοι στην αρχή της

διετούς αλυσίδας.

Από τη στιγμή που ο νέος θα περάσει την πύλη του στρατοπέδου, εισέρχεται σε ένα καθεστώς απόλυτης ομοιομορφίας. Όλοι όσοι βρίσκονται μέσα, αξιωματικοί, απλοί φαντάροι, υπάγονται σε αυστηρούς κανονισμούς ένδυσης, ατομικής καθαριότητας και συμπεριφοράς. Η εμφάνιση του στρατιωτικού πρέπει να δίνει την εικόνα σοβαρού, ευπρεπούς και πολιτισμένου ατόμου. Η στολή πρέπει να είναι καθαρή και σιδερωμένη, τα μεταλλικά μέρη και τα παπούτσια επιμελώς γυαλισμένα, η δε κόμη ευπρεπισμένη σύμφωνα με τις διαταγές που ισχύουν (διοικητικά θέματα σύμφωνα με το Σ.Κ. 20-1 Άρθρο 24: «Παράσταση»). Τα ατομικά αντικείμενα που μοιράζονται, (εξαρτύσεις, ρούχα, όπλα κ.τ.λ.) είναι τα ίδια για όλους. Η εξωτερική, οπτική ομοιομορφία - το χακί, ανάμεικτο με το καφέ και το γκρι, δεσπόζει πάνω σε ανθρώπους και αντικείμενα - δίνει στο στρατόπεδο την εικόνα του ασύλου, που λίγο διαφέρει από αυτή των φυλακών.

Αξιοπρόσεχτη επίσης είναι και η γλωσσική ομοιομορφία που παρατηρείται, με μια υπερκατανάλωση στερεότυπων εκφράσεων και λέξεων.

Αυτές χρησιμοποιούνται από όλους ανεξαιρέτως, παρόλο που ήταν ανύπαρκτες στο λεξιλόγιό τους όταν ήταν απλοί πολίτες και ίσως να κοπιάζουν να μην τις χρησιμοποιούν όταν βρίσκονται έξω, έστω και προσωρινά. Ίσως γιατί θέλουν να μην παραδέχονται ή να μη τραβούν προς τα έξω το

επίπεδο της διαβίωσης και ιδεολογίας του χώρου που ζουν. Δημιουργείται έτσι μια σύγκρουση ανάμεσα στην αντίσταση που προβάλλεται από τον καθένα και στην προσπάθεια της ισοπέδωσης της προσωπικότητας του φαντάρου, που γίνεται για να οριστεί επιτυχής η θητεία του στο στρατό.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες της ισοπεδωτικής ομαδοποίησης, είναι αυτονόητη η παντελής έλλειψη προσωπικής έκφρασης και ιδιωτικότητας. Το Ακου - Βλέπε - Σιώπα, βρίσκεται στην πρωτοκαθεδρία των στρατιωτικών ρητών. Σπάνια δίνεται η δυνατότητα να συνεχιστούν κάποιες παλιές ασχολίες των φαντάρων, που γέμιζαν την ώρα τους. Η διασκέδαση περιορίζεται στις εξόδους και το Κ.Ψ.Μ., όπου προσφέρονται κάποια φτηνά υποκατάστατα των στρατιωτικών αρχών και επιθυμητών επιδόσεων μέσα από ταινίες τύπου «Ράμπο». Τα μόνα αναγνώσματα που βρίσκονται σε φοβερή άνθιση είναι τα πορνοπεριοδικά που κρέμονται κατά δεκάδες στα περίπτερα των ακριτικών μας περιοχών.

Η ομοιομορφία όμως δεν συνεπάγεται απαραίτητα την ισονομία και την δίκαιη μεταχείριση του κάθε στρατευμένου. Ετσι λοιπόν, γίνονται αδικίες εις βάρος πολλών, μέσα από ένα μηχανισμό ρουσφετολογίας. Όλοι τυπικά είναι ίσοι, αλλά μερικοί πιο ίσοι, απέναντι στο στρατιωτικό νόμο και όρκο, ανάλογα από τις γνωριμίες που έχουν. Γιοί λοιπόν «εμφανών» πολιτών μπορεί να φτάσουν και στο σημείο να γλιτώσουν τη θητεία τους, αξιωματικοί παίρνουν δυσμενείς ή ευνοϊκές μεταθέσεις που αντιστοιχούν στον κύκλο γνωριμιών τους. Ακόμα και μέσα στο στρατόπεδο, κατηγορίες φαντάρων, ανάλογα με τις «υπηρεσίες» που προσφέρουν, χαιρούν ιδιαίτερης μεταχείρισης από τους αξιωματικούς τους. Υστερα λοιπόν από μια κριτική θεώρηση, το ιεραρχικό σύστημα, με τη μορφή που υπάρχει σήμερα, χάνει τη σιβαρότητα και την ισχύ που του αποδίδεται, κάτω από τη σκιά αόρατων ρουσφετιών. Μοιάζει τότε περισσότερο με ένα πύργο από τραπουλόχαρτα που η «αρμόζουσα» συμπεριφορά απέναντι στο ισχύον πρόσωπο ή θα τον στηρίξει ή θα τον γκρεμίσει, προσωρινά πάντα.

Πέρα από αυτά κυριαρχεί ένα δύσκαμπτο σύστη-

μα που αποβλέπει στην επιβολή μιας αναχρονιστικής πειθαρχίας και ιδεολογίας. «... Καταφαίνεται λοιπόν σαφώς πόσο μεγάλο έργο επιτελείται κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής θητείας, όταν ύστερα από αυτήν ο Στρατός παραδίδει στην Κοινωνία περπατημένα μέλη, που γαλουχήθηκαν με τις ηθικές αρχές και εγκωλπώθηκαν με εθνικά και κοινωνικά ιδεώδη(...). Ο στρατιωτικός οδοστρωτήρας ισοπεδώνει το έμψυχον τούτο υλικό της Κοινωνίας, το

διαπλάθει καταλλήλως από πολεμικής, εθνικής, ηθικής και κοινωνικής πλευράς και το παραδίδει έπειτα στην Κοινωνία εντελώς διάφορο από όπτι το παρέλαβε». («Ο στρατός το μεγαλύτερο σχολείο», Ανχου (Σ) Γεωργίου Μ. Παππά, Στρατιωτική Επιθεώρησης Μάρτης 1981). Το σύστημα λοιπόν αυτό για να στηριχθεί και να βρει εφαρμογή, χρειάζεται δύσκαμπτους κανονισμούς που ισχύουν θεωρητικά για όλους, απλούς στρατιώτες και αξιωματικο-

ύς. Οι κανονισμοί αυτοί προστατεύονται και εφαρμόζονται με την απειλή ποινών για τους παραβάτες. Φυλακές, περιορισμοί, κομμένες έξοδοι, καψόνια και αγγαρίες εντάσσονται μέσα στις ποινές αυτές.

Σύμφωνα όμως με μαρτυρίες πολλών στρατευμένων, ο στρατιωτικός κανονισμός είναι έτσι διαμορφωμένος ώστε συνεχώς δημιουργεί επίορκους φαντάρους. Η εφαρμογή του δεν έχει σχέση με το τι κάνει κάποιος, αλλά με το τι φαίνεται ότι κάνει, με το κατά πόσο γίνεται αντιληπτός ή με το κατά πόσο οι ανώτεροί του έχουν τη διάθεση να τον επιβάλλουν. Ποτέ λοιπόν κανείς δεν είναι σίγουρος για τις πράξεις του.

Πέρα όμως από τους επίσημους στρατιωτικούς νόμους, υπάρχουν και οι άγραφοι, που έχουν μεγαλύτερη ισχύ σε αρκετές περιπτώσεις, όπως αυτός της «αρχαιότητας». Η άτυπη ιεραρχία που βασίζεται αποκλειστικά και μόνο στο χρόνο παραμονής στο άσυλο, είναι ισχυρή και απαραβίαστη. Ο «παλιός» που έχει μνηθεί στους επίσημους, μα κυρίως ανεπίσημους κανόνες, ασκεί την εξουσία του στους νεότερους αυθαίρετα, όπως επιτρέπει ή απαιτεί η στρατιωτική παράδοση.

Και ενώ οι κοινωνικές εξελίξεις στον ευρωπαϊκό χώρο απαιτούν βελτιώσεις και άνοιγμα του στρατοπέδου προς τον έξω κόσμο, για να λείψει το καθεστώς του «οι μέσα» και «οι έξω», στη χώρα μας αυτή η στρατιωτική παράδοση τείνει να μένει αναλλοίωτη στο χρόνο. Ανεπηρέαστη από τις επιταγές της σύγχρονης κοινωνίας, μια παράδοση εμφυλιωμένης, που υιοθετήθηκε και εδραιώθηκε στον καιρό της δικτατορίας. Θέλει το στρατόνα στεγανοποιημένο, πλήρως αποκομμένο από την υπόλοιπη κοινωνία και τις αντιθέσεις της, προκειμένου να καταστεί εύκολη η χρησιμοποίησή του.

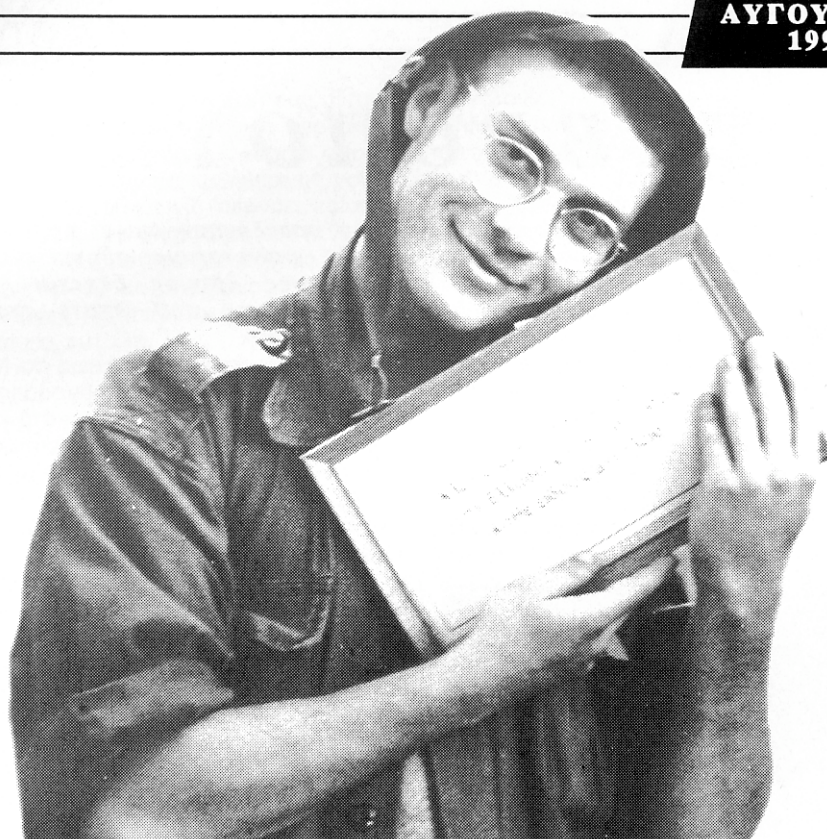
Το στρατόπεδο λοιπόν, και σήμερα όπως παλιότερα, φράζεται με συρματοπλέγματα, κλειδώνεται από μέσα και ασυλοποιείται. Με αυτή την τακτική προκαλούνται τεράστια προβλήματα στους εγκλειστούς καθώς η επικοινωνία με τα οικεία πρόσωπα περιορίζεται σε αγκυτικά τηλεφωνήματα και βασανιστικά γράμματα, που πολλές φορές οδηγούν σε παρεξηγήσεις και αδικαιολόγητα νεύρα από όλες τις πλευρές.

Ετσι, τίθεται ένα σοβαρό πρόβλημα που αφορά τη συμπεριφορά του ατόμου μέσα στο άσυλο. Από τη φύση της η σχέση του μ' αυτό είναι προβληματική, αφού είναι αναγκαστική. Το ζήτημα είναι κατά πόσο ο κάθε στρατευμένος νέος είναι έτοιμος ή πρόθυμος να προσαρμοστεί με την αναπόφευκτη αυτή κατάσταση. Αναζητά λοιπόν τρόπους διαφυγής. Η ονειροπόληση, ο βαθύς συλλογισμός, σε μια προσπάθεια αυτογνωσίας τη νύχτα κάνουν τις ώρες της σκοπιάς τις πιο ευχάριστες για πολλούς. Ακόμα και ο ύπνος κάνει το χρόνο να κυλά πιο γρήγορα (περισσότερος ύπνος λιγότερη θητεία, λένε πολλοί). Άλλοι πάλι τολμηροί, αντιτάσσονται, όποτε είναι σύμφωνοι με τις επιταγές της συνειδητής τους και προσθέτουν αρκετούς μήνες στη θητεία τους. Μερικοί πάλι υποτάσσονται πλήρως ελπίζοντας σε ευνοϊκή μεταχείριση (π.χ. τα «καρφιά»). Πολλοί όμως, αποφασίζουν να συμβιβαστούν με τις αρχές του στρατού, τόσο ώστε να μπουκνούν από νωρίς στα αόρατα κανάλια του. Φτάνουν λοιπόν στο σημείο να χρησιμοποιούν με τέτοια μαεστρία τους ίδιους τους παράλογους κανονισμούς, ώστε να καταφέρνουν να τη «βγάλουν» από άνετα ως χαριτωμένα, μέσα από σειρές τραγελαφικών καταστάσεων, που ο κάθε άρρεν Έλληνας έχει να διηγείται για πολλά χρόνια.

Στην πραγματικότητα όμως, όλα αυτά καθρεφτίζουν την αδιαφορία των στρατευμένων για το «στρατιωτικό γίγνεσθαι», την αμφισβήτηση για τα ιδεώδη που προβάλλει. Διοχετεύουν όλη την ενεργητικότητα που απαιτούν οι αξιωματικοί τους, στη «λούφα». Προσπαθούν να αερίσουν το άσυλο μέσα από τη συνειδητή αδιαφορία και γιατί όχι γελοιοποίηση των καταστάσεων. Στην πραγματικότητα ο καθένας φράζει τον εαυτό του, στεγανοποιείται απέναντι στις αποπνιχτικές συνθήκες, αρνούμενος να εισάγει μέσα του τα μηνύματα της ομάδας στην οποία υποχρεώθηκε να ζει έστω και προσωρινά.

Αρχίζουμε λοιπόν να αναρωτιώμαστε μήπως το στρατόπεδο, όπως έχει σήμερα, απέτυχε. Πολλοί, μέσα και έξω από το στράτευμα, αναρωτιούνται για την αποτελεσματικότητα του στρατού, όχι όμως δημόσια. Είναι άραγε ο νέος ικανός, ύστερα από την εκπαίδευση που υφίσταται, να αντιμετωπίσει

θετικά μια κατάσταση ανάγκης; (ας μη ξεχνάμε τις κωμικές διηγήσεις φαντάρων για τις προειδοποιημένες επιθεωρήσεις των στρατηγών - βάφονται τα λάσπια των αυτοκινήτων με camel για να φαίνονται καινούργια ή για τις ασκήσεις στις οποίες οι μισοί λουφάζουν στα γειτονικά χωριά).

Πέρα από αυτά, δεν είναι καθόλου αμελητέο το γεγονός ότι η ιδεολογία του καθαυτή, είναι προβληματική. Σε περίοδο ειρήνης, ο στρατός δεν έχει αντικειμενικό και άμεσο έργο να επιτελέσει. Αλλά μέσα σε μια κοινωνία που σε παγκόσμια κλίμακα κυρήττει υπέρτατη ανάγκη την ύπαρξη της ειρήνης, ο στρατός επιχειρεί να τη διατηρήσει προετοιμάζοντας άτομα για πόλεμο κλείνοντάς τα μάλιστα για δύο χρόνια σε ένα άσυλο. Με τον εγκλεισμό αυτό δημιουργείται η ψυχολογία που χαρακτηρίζει τα άτομα που ζουν μέσα σε ασυλικές συνθήκες. Τα συναισθήματα της αποστέρησης απλών και ασήμαντων πραγμάτων, της μειονεκτικότητας, της δυσκολίας να επικοινωνήσουν με τον «έξω» κόσμο, και αργότερα να επανενταχθούν σ' αυτόν είναι το αποτέλεσμα της ασυλοποίησης του στρατοπέδου. Σ' αυτό ίσως να οφείλεται και η ανη-

συχία για το αν έχει επιτύχει ή αποτύχει, αφού λίγοι από τους στόχους του στρατού έχουν πραγματοποιηθεί. Η πειθαρχία, το ψηλό ηθικό (δεκάδες οι αυτοκτονίες φαντάρων), η ετοιμότητα, η ευελιξία και ο συντονισμός της ιεραρχίας είναι αδύνατο να επιτευχθούν σε συνθήκες εγκλεισμού.

Ίσως τελικά οι φαντάροι μας να μην «κλείνουν μέσα τους την Ελλάδα και να μη νοιώθουν κάθε είδους μεγαλείο», ειδικότερα όταν σαν πολίτες πια ενός ή δύο μηνών, ψάχνουν στις αγγελίες για δουλειά ή την κοπελιά τους στ' αζήτητα.

Βιβλιογραφία:

1) «Απολύομαι και τρελλαίνομαι», Χρήστου Καστανά (Χρήστου Κάσδαγλη). Εκδ. Ars Longa 1988 Αθήνα

2) «Εν - δύο - κάτω», Σ. Λαγκαδιανού. Βιβλιοπωλείο «Εστία» 1986 Αθήνα.

3) «Μετά την αποψίλωση» Νίκου Σαραντάκου. Εκδ. «σύγχρονη εποχή» 1988 Αθήνα.

4) «Στρατιωτική Επιθεώρησης». Τεύχη Μαρτίου 1981 και Ιανουαρίου 1988

Χριστάκη Ιωάννα
Π.Τ.Ν. Α.Μ.: 88036

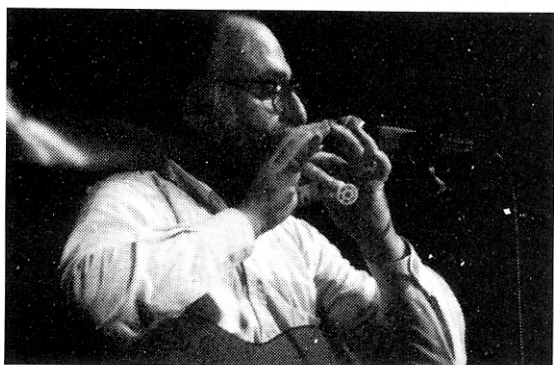
Δ. ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΣ

«Όταν μια κοινωνία περνάει κρίση σαν τη δική μας πρέπει να απαντάς με τον πολιτισμό και την παιδεία».

Μια συνομιλία του Δ. Διαμαντή με τον Δ. Σαββόπουλο που το Σάββατο 28.7.90 έδωσε μια συναυλία στο θέατρο της Μεσαιωνικής Τάφρου της Ρόδου.

Δ.Δ. Είχα την αίσθηση κ. Σαββόπουλε, πως στη συναυλία σας συναντήσατε ξανά τους παλιούς σας φίλους.

Δ.Σ. Έχετε δίκιο και αυτό κάνω εδώ και καιρό. Όταν παίζω, συναντώ μπροστά μου παλιούς φίλους. Χαίρομαι πάρα πολύ που το είδατε και το επισημάνετε.

Δ.Δ. Σας θυμάμαι άλλη μια φορά σ' αυτό το χώρο πριν μερικά χρόνια με τους Αχαρνές. Σας ταιριάζει η Τάφρος.

Δ.Σ. Είναι ένας χώρος που μ' αρέσει πάρα πολύ και είναι ένα από τα πιο παλιά πράγματα, απ' όσα τουλάχιστον εγώ αντλήθηκα, που έκανε το υπουργείο Νέας Γενιάς επί ΠΑΣΟΚ. Είναι θαυμάσια η διαμόρφωση του χώρου.

Δ.Δ. Το πρόγραμμά σας είχε τον τίτλο «Αναδρομή 63-89». Μια αναδρομή που νομίζω ότι κλείνει ένα κεφάλαιο για σας. Να περιμένουμε κάτι καινούργιο;

Δ.Σ. Μάλιστα, να περιμένετε κάτι καινούργιο, για τον απλούστατο λόγο ότι περιμένω κι εγώ. Είναι πολύ νωρίς να πω τι ετοιμάζω. Είμαι ακόμη στην αρχή. Καθόλου έτοιμος να εξηγήσω και να κάνω ανακοινώσεις. Πάντως κάτι καινούργιο θα υπάρξει μέσα στη χρονιά που έρχεται.

Δ.Δ. Η διαδρομή σας στο ελληνικό τραγούδι ξεκίνησε με το «Φορτηγό» και τελείωσε με το παρεξηγημένο «Κούρεμα».

Μια παρεξήγηση όμως, που όσο περνά ο καιρός φαίνεται να σβήνει. Ολο και περισσότερος κόσμος δέχεται κάποιες πικρές αλήθειες που είπατε στον τελευταίο σας δίσκο.

Δ.Σ. Νομίζω πως είναι όπως τα λέτε. Μπορεί όταν γράφω τραγούδια να δυσχεραστώ αγαπητά τμήματα του κοινού. Συμβαίνει κατά καιρούς, ήταν ιδιαίτερα εντυπωσιακό την τελευταία φορά. Ενα μεγάλο τμήμα του κοινού μου, αισθάνθηκε απογοήτευση απ' αυτά που έλεγα. Αυτό βεβαίως με στενοχωρεί, αλλά τι να κάνουμε. Εγώ λέγω αυτό που αισθάνομαι και πιστεύω. Δεν ξέρω να κάνω τίποτα άλλο. Δεν μπορώ να κάνω ελιγμό. Αν ήμουν καλλιτέχνης που σκέπτεται το συμφέρον του, θα έλεγε αυτό το οποίο περιμένουν οι άλλοι, όπως ο Αγγελος Εξάγγελος του τραγουδιού. Αν ήθελα να κοιτάξω το συμφέρον μου, θα απέφευγα και τα κουρέματα και τα λεγόμενα και τις αναθεωρήσεις και τις συνγνώμες. Ενα είδος αυτοτιμωρίας ήταν το κούρεμα. Κουρεύτηκα για να αυτοτιμωρηθώ. Έτσι αισθανόμουν κι έτσι έκανα. Δυσχεραστήθηκε κόσμος, τι να γίνει;

Ελπίζω να αναγνωρίζουν πως δεν το έκανα από ιδιοτέλεια.

Δ.Δ. Σήμερα κ. Σαββόπουλε, με κάποια χρονική απόσταση, πως βλέπετε τα τραγούδια σας;

Δ.Σ. Να σας πω: Από την άποψη της ουσίας βλέπω ότι μέσα σ' αυτά τα τραγούδια έχουν ειπωθεί οι εξελίξεις. Δεν θέλω να κάνω τον προφήτη ή το διορατικό. Κι αν επιτυχάνω κάτι τέτοιο δεν το επιτυχάνω επειδή έχω κάποια ικανότητα, αλλά γιατί η τέχνη μου είναι τέτοια που με ευαισθητοποιεί απέναντι στην κοινωνία και στον κόσμο.

Δ.Δ. Παρακολούθησα με ενδιαφέρον αυτά που είπατε στη συναυλία σας πριν το τραγούδι σας «Κωλοέλληνες». Πιστεύετε πως είναι τόσο δύσκολα τα πράγματα στο χώρο της Παιδείας και του Πολιτισμού;

Δ.Σ. Ναι είναι πολύ δύσκολα. Ταυτοχρόνως λίγο θέλουμε να γίνουν σπουδαία και ωραιότατα. Είναι θέμα αποφάσεως. Είμαστε μια κοινωνία που βρίσκεται σε βαθιά κρίση και η κοινωνία είναι σαν τον άνθρωπο. Όπως εσείς όταν βρισκόσαστε σε μια βαριά κρίση δεν αρκεί να σας δώσουν μερικά χρήματα ή να σας τακτοποιήσουν ένα λογιστικό πρόβλημα. Χρειάζεστε κάτι βαθύτερο. Χρειάζεστε κά-

ποιον να σας δώσει προοπτική στη ζωή σας. Ετσι είναι και η κοινωνία. Όταν μια κοινωνία περνάει κρίση, δεν μπορούμε να απαντάμε με κάποια οικονομικά μέτρα ή με κάποια μέτρα καθημερινής νοικοκυροσύνης. Όταν μια κοινωνία περνάει κρίση σαν τη δικιά μας, πρέπει να απαντά με τον πολιτισμό και την παιδεία και δυστυχώς σ' αυτούς τους τομείς δεν φαίνεται να καταλαβαίνουν πολλά πράγματα οι Έλληνες πολιτικοί, ακόμη και οι πιο αξιόλογοι ανάμεσα σ' αυτούς.

Δ.Δ. Κλείσατε το πρόγραμμα της συνάντησής σας με τρία τραγούδια του Β. Τσιτσάνη. Γιατί;

Δ.Σ. γιατί είναι ένας δάσκαλός μου. Οχι βέβαια ο μοναδικός. Δάσκαλός μου είναι και ο Μάνος Χατζιδάκης. Αλλά αυτή την εποχή αισθάνομαι ιδιαίτερα κοντά μου το πνεύμα του Τσιτσάνη. Έχει μέσα του κάτι το μοντέρνο και ταυτοχρόνως το παραδοσιακό. Έχει κάτι το εθνικό μέσα του και ταυτοχρόνως το μάγκικο.

Δ.Δ. Κι αν απ' τον Τσιτσάνη φτάσουμε στο σήμερα του ελληνικού τραγουδιού, τι θα λέγατε κ. Σαββόπουλε;

Δ.Σ. Ακούστε, δεν πάει τόσο καλά το ελληνικό τραγούδι και κυρίως όσο πήγαινε στη δεκαετία του '60. Θυμηθείτε τι δεκαετία ήταν: Χατζιδάκης, Θεοδωράκης, Τσιτσάνης, Καζαντζίδης, Γαβαλάς, χιλιάδες πράγματα. Αλλά μην περιμένετε να είναι Πάσχα κάθε μέρα σ' ένα οργανισμό όπως είναι το ελληνικό τραγούδι. Θάχει και τα πάνω του και τα κάτω του, τα είκοσι πρώτα πως τα λένε. Ακόμη και οι ξένοι που τα κάνουν καλά πάλι δεν μου αρέσουν. Γιατί δεν μ' αρέσει να παρουσιάζεται το ελληνικό τραγούδι σαν ιπποδρομίες.

Βέβαια, ποιός είναι πρώτος, ποιός είναι δεύτερος είναι ένα στοιχείο που ενδιαφέρει τον κόσμο αλλά δεν είναι το μόνο που θάπρεπε να τον ενδιαφέρει.

Αυτές δεν είναι και ιπποδρομίες, γαϊδουροδρομίες είναι να τις βλέπουν οι βλάχοι να χάσκουν και

να γελούν.

Αλλά από την άλλη μεριά, υπάρχει αντίβαρο σ' αυτή την κατάσταση. Υπάρχει και ο Νίκος Ξυδάκης, ο Νίκος Παπάζογλου, ο Νίκος Πορτοκάλογλου... Αυτή τη στιγμή δεν θυμάμαι όλα τα ονόματα. Υπάρχουν κι άλλοι. Θέλω να πω, υπάρχει προσπάθεια για γνησιότητα στο ελληνικό τραγούδι.

Δ.Δ. «Ζήτω ή ζητώ το ελληνικό τραγούδι», ήταν μια εκπομπή σας στην ΕΤ 1 που σήμερα όλοι παραδέχονται πως ήταν η καλύτερη στο είδος της. Σκέπτεστε ν' ασχοληθείτε ξανά με κάτι ανάλογο;

Δ.Σ. Προς το παρόν όχι. Το έκανα τότε και κουράστηκα. Πραγματικά μου βήκε ο κώλος... με συγχωρείτε για την έκφραση. Στο ρωμείο πρέπει κανείς να τα κάνει όλα μόνος του. Υπήρχαν συνεργάτες και μάλιστα εξαιρετικοί αλλά είναι τέτοιες οι οργανωτικές λεπτομέρειες που έπρεπε να τρέχουμε 15 ημέρες να δουλεύουμε νύχτα - μέρα, για να βγει μια εκπομπή. Έκανα τότε 19 εκπομπές, πλάνταξα από τη δουλειά, ικανοποιήθηκα, τελείωσα. Επί του παρόντος δεν σκέπτομαι να κάνω τηλεόραση. Στο μέλλον ίσως.

Δ.Δ. Για το χειμώνα όμως, κάτι σκεπτόσαστε... Διαβάσαμε στις εφημερίδες για μια συνεργασία με το Γ. Πάριο.

Δ.Σ. Ναι, φτιάχνω ένα show για τους δυό μας, τον Πάριο και μένα, που θα παρουσιάσει στο Rex της Αθήνας.

Ο τίτλος του show είναι: «Πλωτή αμαξοστοιχία Βαλκάνια».

Θα μετακαλέσουμε συγκροτήματα και καλλιτέχνες από τις γειτονικές χώρες: heavy metal, ρώσικο, χορωδίες βουλγάρικες, το μαύρο θέατρο της Πράγας... Νομίζω πως θα γίνει χαμός το χειμώνα!!

Υ.Γ. Ήταν μια συνέντευξη που παραχώρησε ο Δ. Σαββόπουλος στο Δ. Διαμαντή, για τον Ραδιοφωνικό Σταθμό Ρόδου. Η απομαγνητοφώνηση και η προσαρμογή στο γραπτό λόγο έγινε από τον ίδιο, αποκλειστικά για το περιοδικό.

Διαμαντής Δ.

ΛΑΛΗΚΕΙΜΟΝΕΣ

ΓΙΑ ΜΕΝΑ...

Οτι αρχίζει με πόνο
μπορεί να τελειώσει και με χαρά.

Δεν υπάρχουν Δυνάμεις
εκτός από την ψυχή.

Οι φυλακές φυλακίζουν
μόνο το σώμα.

Σύνορα δεν υπάρχουν
στην Αγάπη.

Οι πιο δυστυχισμένοι είναι,
αυτοί που μισούν τον πλησίον.

Η εκδίκηση δεν είναι
τιμωρία.

Οποιος αγαπάει ζηλεύει,
όχι όμως αρρωστημένα.

Οι δρόμοι της καρδιάς
σε πάνε όπου θέλουν.

Ο κάθε άνθρωπος καθορίζει
και το πεπρωμένο του.

Γονιός δεν είναι μόνο αυτός
που σε γέννησε.

Η Ειρήνη είναι αγόκλημα
που μαράθηκε δίχως φεγγάρι.

Τα απωθημένα μοιάζουν
με κύμματα αφρισμένα.

Δεν αγαπάς περισσότερο
όταν εγκαταλείπεις την προσωπικότητά σου.

Όλοι είναι καλοί
μέχρι να αποδειχθούν σκάρτοι.

Τα μονοπάτια είναι άδεια
δίχως σίγουρο περπάτημα.

μιχαλία

Στη Μαρία...

Εφυγες όπως σβήνουν τ' άστρα
ενώ αρχίζει να βραδιάζει,
σαν να πνίγουν την Ανατολή
ενώ αρχίζει να χαράζει.

Εφυγες όπως η βροχή πνίγει το χελιδόνι
ενώ ήρθε καλοκαίρι
σαν να παίρνουν το παιδί
από το μάνας το χέρι.

Εφυγες όπως ανθίζει η ανεμώνη
μες τον χειμώνα,

ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ ΤΟΥ ΛΟΥΝΤΕΜΗ...

Τριγύρω Κύριοι με γραβάτα
που ροκανίζουνε παιδάκια
με υπογραφές.
Κύριοι που πίνουν αίμα για ποτό
και κομπολόι έχουν τα κεφάλια
των ταπεινών.

Τι να σας κάνουν κύριοι τα τανκς;
Φοβάστε τους απλούς
που έχουν τα χέρια καθαρά
και μια σιδερένια γροθιά στην καρδιά.
Φοβάστε μήπως ξαφνικά
χάσεται την εξουσία σας
και κερδίσουν ξανά
την ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ τους!

Τριγύρω Κύριοι με ευγένεια
που φτύνουν τους ευγενικούς
πάντα με ευγένια.
Κύριοι με δίχως πρόσωπο
γεμάτοι μορφασμούς και
μάσκες.

Τι θέλετε Κύριοι από τα παιδιά;
Τι φταίνε να σκοτώνουν τα άλλα παιδιά;
Τα κάνετε ψυχοπαθή, τα κάνετε λειψά
μόνο για δικά σας συμφέροντα.
Όμως να, που επαναστάτησαν
πάλι τα παιδιά.
Και τώρα πια τα έκαψαν όλα
και τις ψεύτικες παράγκες, και τα ψεύτικα παλά-
τια!

μιχαλία

σαν να χρύσωσε το στάχι
πριν καλοκαίρι φθάσει.

Εφυγες όπως φεύγουν τα τρένα
δίχως σταθμούς και φρένα
όπως φεύγουν τα χρόνια
δίχως καμμία συμπόνια.

Εφυγες σαν να ήσουν σύννεφο
λες και δεν ήθελαν να βρέξεις
σαν να ήσουν πηγή
όμως Μαρία, δεν ήθελες να στερέψεις.

μιχαλία

ΡΗΛΛΕ

Απο τον Ισοβίτη ΑΡΚΑ.

ΜΟΥΤΕΧΡΙΣΤΟ, ΕΣΥ ΠΟΥΜΠΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΑ, ΘΕΛΩ ΝΑ ΒΓΑΛΕΙΣ ΕΞΩ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑ! ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΕΙ ΣΤΙΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ...

ΕΔΩ ΠΕΡΙΓΡΑΦΩ ΜΕ ΛΕΠΤΟΜΕΡΙΕΣ, ΠΩΣ ΔΥΟ ΦΥΛΑΚΕΣ ΒΑΖΑΝΙΖΑΝ ΕΝΑΝ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟ! ΠΩΣ ΤΟΝ ΚΡΕΜΟΥΣΑΝ ΑΠ' ΤΟ ΤΑΒΑΝΙ ΚΑΙ ΤΟΝ ΧΤΥΠΟΥΣΑΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΛΩΤΣΑΓΑΝ!

...ΚΙ ΑΚΟΜΑ, ΠΩΣ ΤΟΝ ΠΕΤΟΥΣΑΝ ΣΤΟ ΠΑΤΩΜΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΠΗΔΟΥΣΑΝ ΑΠΑΝΩ ΤΟΥ! ...ΠΙΣΤΕΥΕΙΣ ΟΤΙ ΘΑ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΟΥΝ ΟΙ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ;

ΒΕ ΒΑΙΩΣ!.. ΣΤΑ ΑΘΛΗΤΙΚΑ!..

Απο τον ΜΑΦΑΛΗΤΑ ΤΟΥ ΓΟΥΝΤΟ

Λινο
ΓΕΛΙΟ

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΑ

ΑΣΤΡΑΦΗ

1	2	3	4
5			■
6		7	
	■	8	
9			

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1. Ερπετά κι αυτά. 5. Τοπικό επίρρημα. 6. Μοντέλο της Οπελ. 8. Ομηρική ... σύζυγος. 9. Κατακάθι βαρελίσαιου κρασιού.

ΚΑΘΕΤΑ

1. Είναι και το μάτι. 2. Μπράιαν. ... Ξένος συνθέτης. 3. Χαϊδεμένος ... θεόδωρος. 4. Ακομψα. 7. Βιβλίο του Φρέντυ Γερμανού.

1	2	3	4
5			■
6		7	
	■	8	
9			

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1. Χοντρό ή επιπόλαιο σφάλμα. 5. Παλιός διεθνής Ολλανδός ποδοσφαιριστής. 6. Ταβάνι δωματίου. 8. Γαλλική πόλη. 9. Το άξιο.

ΚΑΘΕΤΑ

1. Τουρκικό νόμισμα. 2. Ντέμπορα ... διάσημη ηθοποιός. 3. Ασπλάχνα. 4. Ασήμαντο. 7. Τύπος σκαφών της ιστιοπλοίας.

1	2	3	4
5			■
6		7	
	■	8	
9			

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1. Βρασμός. 5. Φίλη του λόρδου Βύρωνα. 6. Ιππαι. 8. Συμφωνεί. 9. Σκαφτικό εργαλείο.

ΚΑΘΕΤΑ

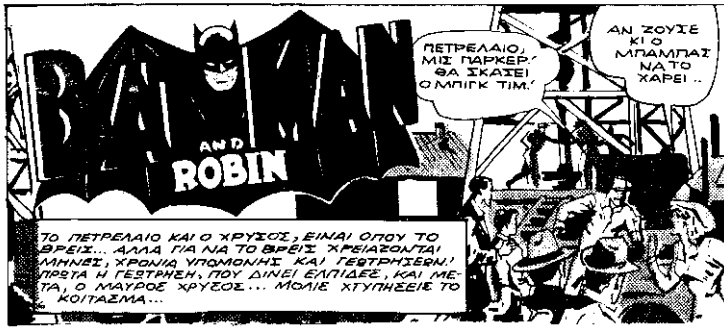
1. Η κακοκός της Βλαχίας. 2. Γερμανός ζωγράφος. 3. Εργαλείο σιδεράδων. 4. Ναοί της 'Ηρας. 7. Λέξη από φράση του Αρχιμήδη.

★ Ένας ηλικιωμένος κύριος εξομολογείται σ' ένα φίλο του, ότι αποφάσισε να παντρευτεί.
—Με μια γυναίκα είκοσι ετών! συμπληρώνει.
—Τρελός είσαι! του λέει ο φίλος του. Σκέψου ότι σε είκοσι χρόνια εσύ θα είσαι ογδόντα δύο και αυτή σαράντα.
—Δηλαδή θα είναι πολύ μεγάλη για μένα, ε;

★ Ένας κτηνοτρόφος ζητάει δάνειο και ο διευθυντής της τράπεζας τον ρωτάει:
—Τι εγγύηση έχετε;
—Εχω διακόσιες αγελάδες!
Του δίνουν δάνειο και σε μερικούς μήνες ο κτηνοτρόφος πηγαίνει να το ξεφλήσει.
—Γιατί δεν καταθέτετε τα χρήματά σας στην τράπεζα; τον ρωτάνε.
—Πόσες αγελάδες έχει η τράπεζα;

★ Ο πόλεμος ανάμεσα στη φυλή του Μαύρου Σύννεφου και στη φυλή του Γερακιού, ξέσπασε από μια παρεξήγηση. Το Γεράκι είπε στο Μαύρο Σύννεφο, όταν του πρόσφερε το καλουμέρι της ειρήνης:
—Ευχαριστώ, δεν καπνίζω!

ΤΟ ΚΟΜΙΚΣ ΤΟΥ ΜΗΝΑ

BATMAN

Η ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΣΤΟ ΤΖΟΥΝΤΟ

Η μεγαλύτερη διάκριση στο τζούντο, που έχει δοθεί μέχρι τώρα, είναι η κόκκινη ζώνη «τζούνταν». Μόνο 7 άντρες κατάφεραν μέχρι σήμερα να αποκτήσουν κόκκινη

ζώνη. Ας σημειωθεί ότι το πρωτόκολλο του τζούντο, προβλέπει και ανώτερη διάκριση, τη Σχιχαν, που δεν έχει κατακτήσει κανείς μέχρι τώρα.

★ Διορυμνισμένοι γνωρίζονται για πρώτη φορά.

— Πώς σε λένε; ρωτάει ο ένας.
— Το μεγάλο τρένο που τρέχει ασταμάτητα στην κοιλιά σου, του απατά ο άλλος. Οι φίλοι όμως με λένε «Του-Του!».

★ Ένα πούλμαν γεμάτο τουρίστες, περνά απ' τους δρόμους της πόλης. (Το σλόγκαν του τουριστικού γραφείου είναι: «Η Ιταλία σε επτά μέρες»).

— Τι ωραία που είναι η Φλωρεντία! λέει ένας επιβάτης!

— Κάνεις λάθος! Σήμερα είναι Πέμπτη, του λέει ο διπλανός του!

— Τι ωραία που είναι η Ρώμη, διορθώνει αμέσως ο πρώτος!

Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η	Θ
Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π
Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η	Θ

Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η	Θ
Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π
Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η	Θ

Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η	Θ
Ι	Κ	Λ	Μ	Ν	Ξ	Ο	Π
Ρ	Σ	Τ	Υ	Φ	Χ	Ψ	Ω
Α	Β	Γ	Δ	Ε	Ζ	Η	Θ

ΟΙ ΑΝΤΕΣ

ΣΙΝΕ ΚΟΥΙΖ

ΣΙΝΕ ΚΟΥΙΖ

1. Ποιος ήταν ο πρωταγωνιστής της ταινίας «Εκβύς»;

Γ. Νιούμαν.
Μ. Μπρόνσον.
Τ. Μπάρτον.

2. Ποιος σκηνοθέτησε την ταινία «Ο μεσάζων»;

Α. Γκοντάρ.
Ε. Λόζι.
Ο. Σπλιμπεργκ.

3. Τι είδους ταινία είναι το φιλμ «Οι διδυμοί»;

Β. Καρτέ.
Α. Κοινωνική.
Ρ. Κωμωδία.

4. Ποια ήταν η πρωταγωνίστρια της ταινίας «Ανάμεσα σε δύο γυναίκες»;

Ι. Γουέλτ.
Ν. Φόσε.
Φ. Ντενέβ.

5. Ποιος δεν έπαιξε στην ταινία «Λόρενς της Αραβίας»;

Ε. Τσάρλς Μπρόνσον.
Ξ. Πίτερ Ο Τουλ.
Σ. Ομαρ Σαρίφ.

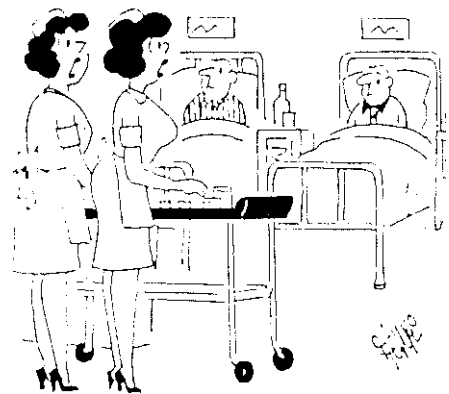
6. Ποιος έπαιξε στην ταινία «Ο φαφλατάς»;

Ζ. Αυλωνίτης.
Ρ. Κωνσταντάρ.
Χ. Βέγγος.

Τα γράμματα που βρίσκονται μπροστά στις σωστές απαντήσεις σχηματίζουν το όνομα μιας ηθοποιού που έπαιξε στην ταινία «Κυνηγώντας το πράσινο διαμάντι».

--	--	--	--	--	--

— χενρι

— Μην τους δίνεις ακόμη τα υπνωτικά περιμένε να κοιμηθούνε πρώτα.

Η ΓΕΝΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΜΗΝΑ.

ΛΙΓΟ ΓΕΛΙΟ

Η ΜΗΤΕΡΑ ΣΟΥ ΕΧΕΙ ΓΟΥΝΙΝΟ ΠΑΛΤΟ;

Η ΜΗΤΕΡΑ ΤΟΥ ΕΧΑΣΕ ΤΟ ΔΙΚΟ ΤΗΣ

«ΟΧΙ στις γούνες», είναι το σύνθημα της Παγκόσμιας Οργάνωσης για την προστασία των ζώων. Η αφίσα της οργάνωσης (φωτό) κυκλοφόρησε και στην Ελλάδα, και είναι πράγματι μία καλή προσπάθεια για να ευαισθητοποιήσει τον κόσμο. Σύντομα θ' αρχίσει εκστρατεία στη χώρα μας για την προστασία των αρκούδων και άλλων ζώων που τείνουν να εξαφανιστούν από τους λαθροκηνυγούς. Θα συμμετέχουν η Ελληνική Φιλοζωϊκή Εταιρία και η

Φυσιολατρική Αντικυνηγετική Πρωτοβουλία.

Όσοι θέλουν να βοηθήσουν, ας γράψουν σε μια απλή κόλλα χαρτί:

«ΝΑ ΚΑΤΑΡΓΗΘΕΙ ΤΟ ΚΥΝΗΓΙ - ΣΩΣΤΕ την ελληνική ΑΡΚΟΥΔΑ» και στείλτε το, μαζί με την υπογραφή σας στη δ/ση: «Οι φίλοι της ελληνικής ΑΡΚΟΥΔΑΣ, Τ.Θ. 30736, ΑΘΗΝΑ 10033».

